



Лезги Газет

Жуwan Ватан, ватанэгълияр,
дидед чал хуъх!

1920-йисалай акъатзана

N 2 (10855) хемис 10-январь, 2019-йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат



Рекъера гърекатдин хатасувал патал

8-январдиз Дагъустан Республикадин Кыл Владимир Васильев РД-дин МВД-дин ГИБДД-дин БДД-дин административный рекъяр къанунсувилер авунвайди автоматламишнавай къайдада тестикиардай Центрадиз фена. Ина регионале рекъера гърекатдин хатасувилин дере жа хакжунин къайдаяр веревирдна. Идан гъакъиндай “Лезги газетдиз” РД-дин Кылинин ва Гъукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъди хабар гана.

Гуруушдин иштиракчияр Дагъустан Республикадин федеральный метлеб авай автомобилрин рекъера гърекат авунин къайдаяр чурунин душушшар фотовидеодин къумекдалди тестикиардай системаляр кардик хуунин месэлайриз кипигна. Кылди къачуртла, а система авайдалай хъсанарун патал гъихътин серенжемар къабулун лазим ятла, гъдан патахъяни веревирдер авуна.

Рикел хкин, и барадай Дагъустан Республикада кардик кутун лазим тир федеральный программа 2018-2019-йисар патал тайинарнавайди тир. Амма региондин рекъера инсанар телефон хуунин дере жа винизди хуунихъ галаз алакъалу яз. Дагъустандин Кылини улькедин руководстводивай программа 2018-йисуз тамам-виледи кылиз акъудун патал серенжемар къабулун тълабна. Нетижада рекъера гърекат авунин къайдаяр чурузвайбурууз талукъ делилар саламатдиз хуунин жибливиликайни ихтилат кватна. Икк, республикадин Кылини малумарна: «Системади къвалахзана, рекъера транспортдихъ галаз алакъалу аварияр хуунин дережа агъуз хъун ѿелелигъ таъминариз жезва. Система къвердавай хъсанардайди инсанри аннамишун лап важибу я. Алай вахтунда ада тестрин къайдада къвалахзана. Чна вири арзайиз, шикаятриз талукъ яз тайин серенжемар къабулда. Системади инсанар аварийрикай хуун патал къвалахун лазим я».

Лазим тир, амма пулдин такътар къенят авунин гъисабдай 114 камера эцигна. Абур рекъера гърекат ийидай чавуз административный къанунсувилер авунвайди автоматламишнавай жуъреда тестикиардай Центрадик кутунва. Лугъун лазим я хъни, 2018-йисан сентябрдиз республикадин рекъера аварияр хуунин барадай иллаки хаталу 53 участок авайди тайинарна ва Владимир Васильеван тапшурургъдалди абур къетен гъзвичилик кутунва.

Къабулай серенжемрин нетижада 2018-йисан сентябрдилай 2019-йисан январдади республикада аварийрин къадар 18 процентдин тымил хъана. «Иллаки хаталувал авай зонайра тайин къвалах тухун давамарун ва гъалар датланна гъзвичилик кваз хъун герек я», - лагъана региондин руководителдиг, ДТП-рин вилик пад къунин къвалахдин патахъяр жавабдарвал хиве авай ксарихъ элкъвена.

Гуруушдин фидай чавуз рекъера гърекат авунин къайдаяр чурузвайбурууз талукъ делилар саламатдиз хуунин жибливиликайни ихтилат кватна. Икк, республикадин Кылини малумарна: «Системади къвалахзана, рекъера транспортдихъ галаз алакъалу аварияр хуунин дережа агъуз хъун ѿелелигъ таъминариз жезва. Система къвердавай хъсанардайди инсанри аннамишун лап важибу я. Алай вахтунда ада тестрин къайдада къвалахзана. Чна вири арзайиз, шикаятриз талукъ яз тайин серенжемар къабулда. Системади инсанар аварийрикай хуун патал къвалахун лазим я».

Гуруушдал аварияр хъайи чавуз ме-

дицинадин рекъяр къумек гуунин месэлайдикайни ражана.

Нариман Къазимегъамедова малумарвал, РД-дин МЧС-ди арадал атанвай гълар ахтармишнава. А ахтармишнин нетижайрал асаслу яз, алай 2018-йисан сентябрдиз республикадин рекъера аварияр хуунин барадай иллаки хаталу 53 участок авайди тайинарна ва Владимир Васильеван тапшурургъдалди абур къетен гъзвичилик кутунва.

Нариман Къазимегъамедова малумарвал, РД-дин МЧС-ди арадал атанвай гълар ахтармишнава. А ахтармишнин нетижайрал асаслу яз, алай 2018-йисан сентябрдиз республикадин рекъера аварияр хуунин барадай иллаки хаталу 53 участок авайди тайинарна ва Владимир Васильеван тапшурургъдалди абур къетен гъзвичилик кутунва.

Нариман Къазимегъамедова малумарвал, РД-дин МЧС-ди арадал атанвай гълар ахтармишнава. А ахтармишнин нетижайрал асаслу яз, алай 2018-йисан сентябрдиз республикадин рекъера аварияр хуунин барадай иллаки хаталу 53 участок авайди тайинарна ва Владимир Васильеван тапшурургъдалди абур къетен гъзвичилик кутунва.

Нариман Къазимегъамедова малумарвал, РД-дин МЧС-ди арадал атанвай гълар ахтармишнава. А ахтармишнин нетижайрал асаслу яз, алай 2018-йисан сентябрдиз республикадин рекъера аварияр хуунин барадай иллаки хаталу 53 участок авайди тайинарна ва Владимир Васильеван тапшурургъдалди абур къетен гъзвичилик кутунва.

Аялрин бахчаяр эцигда

“Лезги газетдиз” РД-дин образованидин ва илимдин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гайвал, 2019-йисуз республикада йисни зурай пуд йисал къведалди яшара авай бицекар патал аялрин 32 бахча эцигиз гатлунда.

Абурун къумекдалди мектебдиз фидай яш тахъванвай аялрин идаира-ра 6 агъзурни 130 алава чка тешкилда.

Къейд ийин хъи, къвалахар милли “Демография” проектдин сергъятра аваз къиле тухуда. Адан бинедаллаз региондин “Создание условий для осуществления трудовой занятости женщин с детьми, включая ликвидацию очереди в ясли для детей до трех лет” проектни арадал гъанва. И проектдин сергъятра аваз аялрин 2 агъзурни 70 чка авай 22 идара эцигун фикирдиз къачунва.

Лагъана кълана, 2018-йисуз РД-дин образованидин ва илимдин министерстводи аялрин бахчайра нубатда акъвазунин электронный къурлуш хъсанарун, аялар бахчайриз къабулдайла, къанунсузвилериз рехъ тагун патал са жерге серенжемар къабулна.

Нумрадай къела:

ОБЩЕСТВО

Бегъерлу йисар

Яхцурни цуд 2018-йисуз чун сад-садаз мукъва хванва. Хизанар, веледар эвлениши хъналди, къаум-къардашилил элкъвен-ва. Вири и йисара заз хуъре миллетчилил къильягъай, миллет себеб яз къалмакъалдиз акъатай душушу хъана чидач.

► 4

ИРС

“Мешебегидин мани”

“Мешебегидин манидин” мана: гъар санал таъсиб хън, къееве авайдаз къумекун, Ватандиз вафалувиледи къуллугъ авун; ваяшийрин хура уяткемедиз акъвазун ва икъл мад. Ктабда гъатнавай “Игитвилин соната”, “Бубадин шинель” поэмайран гъа и месэлайрикай раханва.

► 5

ЭКОНОМИКА

44 агъзур тоннадилай алатна

Алай вахтунда райондин мулкарал, Чепелрин хуъруун къерехда авай чилерал, лап интенсивный жуъредин алай аямдин багъ кутунин рекъяр инвестпроект къилиз акъудзаев. Районда хуъруун майишатдин продукциядихъ галаз алакъалу оптово-распределительный центр арадал гъунин къвалахар гъиле куунва.

► 7

МЕДЕННИЯТ

Чин пайни кутазва

2018-йис чи улькведа волонтерринди тир. Жемиятдииз, ватандиз менфятул крар чин гъльгуулдади тамамардайбур, ахътин серенжемрик къил кутадайбур вири девирра хъайди я...

Волонтеррин дестеди ялгъуз хъанеийашу инсанризи къумекар гузва. Дестедин планар мадни къалин я. “Цийи несипди” хайи чал хуънин талукъ гърекатрикни къил кутазва. Баркалла чиз!

► 10

ХАБАРАР

Ватанперес хизан

Земфира Садыкъидин хизан миллиевал хуъзай, хайи чалан, эдебиятдин къайгъу чуғавзазий ватанперес хизан я...

Гъар 2018-йисуз Москваада Яран сувариз талукъ мярекатар тешкилнай гъеири, Садыкъибин хизанди Москвадин миллетрин къеале цудалайни газаф милли мярекатар, гуърушшар тухана.

► 12

ЛЕЗГИ ХУЪРЕР

Къехъулар

2013-йисуз, Селимов Рамазан къиле аваз, хуърел чан хун патал инициативный комитет тешкилна. Чарар-члар түккүлүрна, гъкуматдин чөхбүрал ага-къарна. Жуwan таъматралди машиндин рехъ гуънгуъна хтуна. Хуъруун югъ къейдна.

► 15

► 2

Рекъера гъерекатдин хатасузвал патал

1

лазим я. Инсанриз ківалай экъечай чин аялар ва яшар тамам ханвайбур машинар къадарсуз зарбакас гъалзайбурун ва я тахъйтла пияндиз рулдихъ ацуқнавай ксарин къанунсуз гъерекатар себеб яз хата-баладик акат тавуна, сагъ-саламатдиз ківализ хтана кланзайди я", - баян гана региондин руководителди. Ада Центрадиз мұғыман хұнин асул мурад ДТП-рин вилек пад күнин рекъяй мадни мен-фятлудаказ ківалхад мумкинвилер жағурунай ибарат тирди къейдна. "Республикадин руководстводи и месэляр гъялун лазим тирди лап хъсандиз аннамиш-зала, рекъера гъерекатдин хатасузвал таъминарунхъ галаз алакъалу гъар са касди вичин хиве авай везифаяр ери аваз тамамарун лазим я", - лагъана эхирдай Владимир Васильева.

* * *

Алатай йисан декабрдин эхирра журналистирихъ галаз гүрьушмис хәйи МВД-дин ГИБДД-дин РД-да авай управленидин цийи руководитель Александр Шалагина рекъера гъерекатдин хатасузвилин дере-жа хажакун, транспортдихъ галаз алакъалу

аварийирин нетижада хер-къац! хұнин дөрежа ағузарун патал гъихътин серенже-мар къабулдатла, гъадакай сұғыбытна.

2018-йисан сифте кылерили 1-декабрдали Дагъустанда 1585 ДТП хъана. Нетижада 329 кас телефон хъана ва хирер хай-ибурун къадар 2426 касдив агақына. Виликан йисан талук тир девирда рекъера транспортдихъ галаз алакъалу 96 авария газа хъанай, нетижада 403 кас телефон хъана ва хирер хай-ибурун къадар 2604 касдив агақына.

ГИБДД-дин делилралди, виликан йисан талук тир девирдив гекъигайла, ДТП-рин къадар 5,7 процентдин, аварийик телефон хай-ибурун къадар 18,4 процентдин, хирер хай-ибурун къадарни 6,8 процентдин тімил хұн къазанмишна. Агъур нетижай-рал гъайи аварийирин къадар 11,2 процентдин тімил хұнин ва хасаратвал хъайи гъар са виш касдикай 11,9 кас телефон хъана. Яшар тамам тахъанвайбурун иштираквал аваз рекъера аварияр хұнин барадай арадал атанвай гъалари иллаки секинсузвал ку-тазва. Дагъустандин рекъера ахътин 215 авария хъана. Нетижада 30 кас телефон ва 247 касдал хирер хъана. Ибур чин яшар 16 йисав агақ тавунвай ксар тир.

Чқадал фена, ахтармишна



Ийкъара Дагъустан Республикадин Гъу-куматдин Председателдин заместитель Рамазан Жафарова республикадин Ситуационный центрдин дарамат эцигзавай гъал чқадал фена, ахтармишна. Идан гъақындин "Лезги газетдиз" РД-дин Къилин ва Гъукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъди хабар гана.

Дагъустан Республикада авай Россияндин МЧС-дин Къилин Управленидин начальник - Дагъустандин МЧС-дин министр Нариман Къазимегъамедова вице-премьер дараматдин архитектурадихъ галаз танишарна.

"3500 квадратный метрдин майдан авай дараматда РД-да авай МВД-дин ГИБДД-

дин административный къайдаяр чурун тайнардай автоматламишнавай центр, сад тир нұмрадай - 112" оперативный къуллугъриз тади гъалда эвер гудай къуллугъ, че-тин гъалара идара ийидай центр, "Хатасуз шегъер" АПК-дин автоматламишнавай функцийрин блокрин комплексрин тақъатар идара ийидай органар эцида, - малумарна ада.

Къетлен гъаларин ведомстводин кыли сұйыбыт авурувал, Ситуационный центрда гысабунрин ва программарин ресурсар, логический са майдандап уртах системаяр идара авунин процессер ківатіна сад ийид. И карди идара ийидай организ регионал авай оперативный гъаларин гъа-кындиндай тайин малumat агақтардай мумкинвал, уртах ведомстворин ківалах вири дережайра тайнардай ва къетлен гъалар арадал атai дүшүшшәра къуллугъриз ва ведомствориз тади гъалда малуматар агақтардай мумкинвал гуда.

Вичин нубатдай яз Рамазан Жафарова дарамат эцигунин ківалхар кыле физвай гъалдиз виниз тир къимет гана ва ківалхар күтаяльдай вахтарин тъакындиндай рикел хана. РД-да авай Россияндин МЧС-дин ГУ-дин делилралди, дарамат 2019-йисан мартаиз эцигна күтаяльда.

Гъалариз къимет гана

чи муҳбир

"Лезги газетдиз" Мегъарамдхурун райондин администрациядин пресс-къуллугъди хабаргайивал, райбольнициадиз ийкъара РД-дин здравоохраненидин министр Жамалудин Гъажибрагымов атана.

Райондин кыл Фарид Ағымедован заместитель Гъабибуллагы Мурадалиеваша ва больнициадин кылини дұхтур Гъажибала Беглероваша галаз санал ведомстводин реғайбер райондин больнициадин ківалах-дихъ, чқадал медицинадин рекъяй ийизвай къуллугърилай разивал къалурна.

Больнициадиз фейила, Ж.Гъажибрагымова материално-технический база, здравоохраненидин идара дарманралди таъминарун гъал ахтармишна, азарлуй-рихъ ва дұхтурринг коллективдихъ галаз рахана.

Азарлуйрин патай наразивилер ханаң, абуру чипиз медицинадин рекъяй ийизвай къуллугърилай разивал къалурна. Лагъана кланда, Мегъарамдхурун райондин больнициадин дарамат ремонт авунин, материално-технический база цийи хұнуниң иғтияж аба. И кар РД-дин здравоохраненидин министрдин къейдна.

Ж.Гъажибрагымована гафарай малум хайивал, ам ийкъара республикадин са шумуд райондин больнициайриз фена. Ко-мандировкайрин кылини макъсад чқадал



Рикел хұнин лишан

Ийкъара Мегъарамдхурун райондин Приморск хұре, Махачқала шегъерда УВД-дин патав гвай 1-ППСМ-дин вичин къуллугъдин рекъяй хиве авай везифаяр кылиз ақындағыла телефон хъайи милиционер Нажмудин Шағылеленов рикел хұнин лишан яз, ківалерин цалп күл алкүрун за күчедиз адан тівар гүнис талу-къарнавай мярекат кылы фена. Идакай "Лезги газетдиз" РД-да авай МВД-дин пресс-къуллугъдай хабар гана.

Мярекатда Дагъустан Республикада авай МВД-дин личный составдихъ галаз ківалхадай Управленидин начальник, къенепатан къуллугъдин полковник Сахават Сахаватова, "Мегъарамдхурун район" МР-дин кылни заместитель Гъабибуллагы Мурадалиева, Дагъустан Республикада авай МВД-дин патав гвай Общественный советдин член Гъажимурад Зургалова, Мегъарамдхурун райондин общественный палатадин председатель Ағадаш Нагъметтулаева, Россияндин МВД-дин Мегъарамдхурун районда авай отделдин къуллугъчири, Нажмудин Шағылеленован багърири ва мукъва-кылийри, Приморск хұрун кыли, школадин директорди, ана кілавай-буру ва хұрун ағылайри иштиракна.

Сахават Сахаватова вичин раҳуна къенепатан органын къуллугъди жүрэт-лувал, къуватар гъайиф татана ківалахун истишишавайди, къуллугъдин везифаяр гъар юқыз катаулувилерихъ галаз ала-күл ала ва телефон хъайи къуллугъчирик къаматар рикел хұнни чи гъар садан буржы тирди къейдна. Ада гъакын Дагъустан Республикада авай къенепатан краин органын министр Абдурашид Мегъамедован ва министерстводин вири колективдин тіварунияхъ телефон хъайи къуллугъчирик хизандихъ сағъламвал ва хушбахтлувал хұна кілавишин келима-яр лагъана.

"Чи ватандашди къалурай жуэретлу-вал чун патал датанадамаҳдай да тұу-ретметлувилин лишан я. Нажмудин Шағылеленов инсанрин рикела гъамиша игит яз амуқьда", - алана хұвуна Гъабибуллагы Мурадалиева.

Мярекатдал рагметлудан вах, Приморскадин школадин директор, хұрун ад-министрациядин кыл ва школада келза-вай аяларни рахана. Абуру вирида Нажмудин Шағылеленован багърири ва мукъва-кылийри, Приморск хұрун кыли, школадин директорди, ана кілавай-буру ва хұрун ағылайри иштиракна.

Тібии газ агақына

Куругъали ФЕРЗАЛИЕВ

2019-йисуз хуър газламишунин месэла та-мамвиледи ақылтлардайвал я.

- Хуърз тібии газ атун - им дагълух райондин ағылайрик умумырда важиблу вакыя я. Мектеб газдихъ гилигүнин ківалахар кылиз ақындағы вирилар сағърай! Мукъвара и хуърун 200 ківаливни газ агақда. Къуй адахъ галаз санал күр ківалериз чи-мивални, берекатарни атурай! - лагъана райондин кыл Абдурагым Алискерова.

Мярекатдал Мискискарин хуърун ад-министрациядин кыл РКъенберов вири мектебдин директор З.Алиев рахана. Абуру хуъруз газ атун тарихда лишанлу юғ-хызыз амуқьдайдакай лагъана, райондин кыл А.Алискероваз, райондин пред-седатель А.Абасоваз, "Газпром" ПАО-дин къуллугъчириз газ гъунин ківалахар эн-гел тавуна кылиз ақындағы чухсағыл мемлумарна.

Аялдиз күмекиз хъанач

чи муҳбир

Дербентдин мэр Хизри Абакарова "Instagram" -да авай вичин аккаунтда ха-бар гайивал, Дербентда Цийи йисан ий-физ кылихъ гульле галукъай 3 йис хъан-вай аял дұхтурривай къутармишиз хъан-ач.

Рикел хын, 31-январдин ийфиз вичин диде-бубадихъ галаз санал қавуз ахъязавай салютлиз килигиз, күчедиз фейи аялдин кылихъ гульле галукъына.

Аялтлай четин гъалда авайиляй аял я Махачқаладиз, я Москвадиз тухуз хъа-мэрди.

нач. Адаз медицинадин рекъяй күмек гун патал Дербентдин больнициада вири шарттар тешкилнавай, республикадин меркездай дұхтурар атанвай. И месэла РД-дин здравоохраненидин министр Жамалудин Гъажибрагымова хусуси гүзчилек күтунвай. Амма аялдиз күмекиз хъанач.

Х.Абакарована гафаралди, арадал атан-вай бедбаҳтили дұшшуздыз талукъ яз силисчири уголовный дело къарағынан-на-ва, ам Силисидин комитетдин вуганва. "Къа-нун-къайда худай органын векилри та-сирикарар чарасуз жағырда ва абурув жаза агақтарда", - алана хұвуна Дербентдин мэрди.



Чи тебрикар

Агъадихъ чна чпи 10 ва адалай гзаф экземплярар патал пулдин такъатар жагъурай ва чав агакъарай гъар садаз Аяз Бубадин тіварунихъ табрикдин чалар рекье твазва. Абур чна жезмай къван алфавитдин къайда хвена чапзава.

Къадимов РУСЛАНАЗ,
ДГПУ-дин филфакдин декандиз:

Риклин чимивилив,
Рульдин къенивилив
Аурузана хайи газет
Хчин къинивилив!

Къазимегъамедов НАРИМАЗ,
РД-да РФ-дин МЧС-дин
Къилин управленидин начальникдиз, генералдиз:

Гъейратту хва - генерал,
Ракъар хузтай къуынерал!
Къуй тахъурай завалар
Садранчи чилерал!

Магъмудов ФАРГЪАДАЗ,
“Махачъала” автоцентрадин
сагыбидиз:

Техникадин дүзевилер
Гъамишанда хуз вине,
Генг ийизва устадди
Чи рульдизни дүз бине.

Мегъамедагъяев АЗЕТУЛЛАГЪАЗ,
девирдин меценатдиз:

Вун чаз гайи Ашахуур -
Гъамишанда яша, хуур.
Ви рухайрин мерд крат
Фида даим баша, хуур!

Мегъамандаров НУРАЛИДИЗ,
эцигунрин “Яру-Дагъ” фирмадин
генералдиз:

Гъаурдаев замандин,
Жагъурзана фарман дүз.
Вафалуул садранчи
Кутас жедач гимандик.

Мирзарагымов АЛЬБЕРТАЗ,
девирдин меценатдиз, карчидиз:

Вичиз вичин кар чида,
Парабуруз тівар чида,
Хуын патал чи ивирап
Герек тир шартлар чида...

Мирзегъасанов НАСРУДИН,
Махачъаладин 12-нумра-
дин школадин директордиз:

Туш са яргъал къураба
Къадимлу хуур Зугърабар.
Ирс хузва чи михы яз -
Кагърабадихъ кагъраба!

Пирисмаилов МУСАЙИБАЗ,
Милли банкдин чехи къуллугъ-
чидиз:

Хазинадин я сагыб
Лайхуул хва Мусайиб!
Газетдикай ийизва
Ульке ада ажайиб...

Рамазанов РАМАЗАНАЗ,
РД-дин цаяр къунриз акси къу-
рулушдин (“ППС”-дин) Къилин
пешекардиз:

Хатасувал таъминда,
Тахъай жууре яшинда.
Руъни хуъда сагъламдиз,
Рикл эцигда заминда!

Салагъов АГЪАМЕТАЗ,
ДГТУ-дин преподавателдиз:

Илимдани - къагъиман,
Инамдани - къагъиман.
Инсанвилин кесердихъ
Тухузва рехъ дайма!

Ханбалаев НАЗИМАЗ,
Проектрин институтдин гендирек-
тордиз:

Герек жедач эверун,
Акъуда чун къеверай!
Рехъ жагъурда саламат
Гъатта къалин живерай...

Шагъбанов НИЗАМАЗ,
13-нумрадин гимназиядин
тариҳидин НВП-дин муаллимдиз:

Къуллугъзана низамдиз,
Къачуза гъар къадам
дүз.
Несиприз мерд чирзана
Вилик фидай улам дүз.

Эсетов АЗЕДИНАЗ,
ДГМУ-дин доцентдиз, Халкъ-
дин дуктурдиз:

Дидедизни баладиз
Къуллугъарда аладиз:
Ви гъатта са рахуна
Диб хуудда чладин.

Каспийскда

Агъмедов ТАГЬИРАЗ,
“Каспий-теплосервис” ОО-
дин гендиректордиз:

Гузва халкъдиз къулагайал,
Тазвач жижи Чулаавал.
Чазни, ара датана,
Ийизва мерд галайвал.

Гъажибаев НАЗИРАЗ,
“Дагдизель” заводдин ком-
мерческий директордин заместителдиз:

На хузвойвал лезгивал,-
Пехил жеда гъязгу вал.
Кубутвилиз күр гузва,
Көадар тийиз жезбивал.

Магъамдалиев ЯРАЛИДИЗ,
зегъметчилиз, фяледиз:

Ирс я чехи бубайрин -
Руль хун хайи убайрин.
Газет къызы къалахда,
Рехъ тагана тубайриз.

Муталибов УЛУШАНАЗ,
зегъметдин ветерандиз, ше-
гъердин Гъуърметлу ага-
лидиз:

Шегъер-чехи хизан яз,
Вични - Султан
гъуърметрин!
Жуърэт чехи аслан яз,
Хевл дериниз
миллетдин...

Фатуллаев ИМАМУДИНАЗ ва Азизов АБДУЛЛАГЪАЗ, дүйн-дүз мек-
никадин заводдин гендирек-
тордиз ва Къилин бухгалтердиз:

Жумартвилиз тай авач,
Гүя хъуытлыкъ къай
авач.
Чи ирсинин таъсиб хуз,
Рульда ишъам-цай аеа!

Дербентда

Гъасанов ЖАМБУЛАТАЗ ва Гъашимов ГъУСЕЙНАЗ, шегъердин налогрин
инспекциядин ва отделдин начальникриз:

Сан артухиз налогрин,
Рехъ агада шулугърин.
Газет-журнал къирла,
Кыле къавазда
къуллугърин!

Веревирдер

Мердали ЖАЛИЛОВ,
литературадин отделдин
редактор

Иис алатна, цийиди алукънава.
Гъар са инсанди, фенвай рекъиз вил
вегъин хъийиз, вилик квайдан
гъакындей веревирда.

Лезгияр патал алатай иис Етим
Эминанди яз малумарнавай, ам
гъакъ къилени фена. Чи саки вири
хуърера, районра, шеърра, мектеб-
бани бахчайра, коллежкани
вузра, культурадин идарайра чехи
классикдин ирсиниз талукъ
къелунар, конкурсы, фестивалар,
выставка тешкилна. Виридалай-
ни артух сигъалдик кваз и крат Су-
лейман-Стальский районда къиле
фена. Эминаз талукъна тухай
фольклордин чехи фестивалди,
юбилейдин гурлуп мярекатри гъа и
кардикай лугъузва. Абурада район-
дин руководстводи лап еке къуват-
тар желбнавай, пулдин такъатар
жагъурнавай. Къилин месэла, чи
фикирдади, шаирдин тіварунихъ
музейдин цийиди дарамат эцигунихъ
галаз алакъалу я. Меценат Э.Ама-
ханова ам эцигун вичин хивез къа-
чунва.

гъар ваца садра чапна, хейлин
цийи тіварар, цирер дүздалакъат-
на. Иллаки Цийи Фригъирин аялар
активвал екеди я. (Руководитель –
чалан муаллим ва шаир Абдул
Ашурагъаев).

Хейлин цийи ктабар чи вилик
атана, абураз кутугай рецензияни
гана. Къетенбур яз алатаи иисуз
клендайбурув агакъай Гъаким Къур-
банан “Зуъгъре гъед” роман ва
“Етим Эмин школада” (методикадин
къалурунар), Г.Гъасановадин “Тыс-
серин алем”, М.Альмедин “Руль-
дин хирер”, Сардар Абдан “Къве-
дидедин хва” романдин 2-пай къейд
ийиз жеда. Иллаки и эсер вичихъ
чи лезги литературада тешпиль ава-
чириди я.

Ахътин роман чал XIX асирдин
урусрин классикадай (Герценан
“Былое и думы”) гъалтна. Цийи ро-
манда келзавайдан вилик эхирим-
жи 70 иисуз чи государствоин ва
халкъарин къисметра хъайи залан
имтигъанар ачуарнава.

И цаарарин авторни куулухъ акъ-
вазнан. Адан “Артур” (поэма – по-
весь), “Мешебегидин мани” (поэма-
яр), таржумайрин “Рульдин муль-
ки”

Цийи иисан варцел

Лезгийрин госмуздрамтеатрдин
коллективди классикдин умурь-
диз талукъна шаир Ибрағим
Гъуьсейнова къиенвай драма мад
сеферда сеньеда эцигна. Тамаша
акурбуру разивал, гъеңранвал къа-
лурна. (Къилин режиссер - РД-дин
халкъдин артист М.Мирзебегов,
къилин ролда - РФ-дин лайхху ар-
тист А.Гъабибов).

“Къуредин яар” тешкилдати,
Етим Эминаз бахшна жуъреба-жуъ-
ре иисара чи авторри яратмишна-
вай эсерар санал къватна, вижевай
чехи ктаб къелдайбуруз багъишина.
(Тукъурайди – шаир М.Бабаха-
нов). Им чехи классикдин ирс цийи
шартлара цийи неисипри давамар-
зва лагъай чал я.

Маса важиблу юбилей чехи
ашукъ ва женгчи Ялцугъ Эминан
320 иисахъ галаз алакъалу тир.
Гъамни Мегъарамдхурун район-
дин Советский хууре ва масанрани
хъсан гъазурвал аваз тухвана.

Гурлуп мярекатар Дагъустандин
халкъдин шаир Ханбиче Хаметова-
дин (Къасумхуурел), машъгурул
алим, писатель, литературадин
критик Гъаким Къурбанан (Махач-
къала), литературовед, тівар-ван
авай арабист Гъалиб Садыкъындин
(Москвада), Муззебегов Меликмад-
дин (Бакуда), Майрудин Баба-
ханов (Къасумхуурел), Сардар
Абдан (Дербентда), Абдул Фетя-
гъан (Махачъала) тешкилна.

“Лезги газета” чин 110, 100,
90, 80, 70, 60 иисарин юбileяр гъал-
тай маса касарин (Ахъзб Гъажи, На-
сруллагъ Нури, Касбуба Азизханов,
Зумрият Жабраилова, Гъуьсейн Ра-
мазанов, Нариман Самуров, Гъажи-
бала Къазиев, Гъажимет Сафаралиев,
Пакизат Фатуллаева, Майил
Эфендиев ва мсб.) тъякъиндан ге-
гъенш материалар, эсерар чапна.

Газетдин саки вири нумрайра
чи алай вахтунда бегъерлудакъ
къвалахзай авторрин – Сажидинан,
Н.Шихнабиев, Ш.Шабатован,
Ф.Нагъиев, М.Альмедин, К.Аль-
медин, Абден Къардашан, А.Мир-
зебегов, Н.Ибрагимов, Н.Къа-
рибов, масабурун эсеррин пиплер,
чинар чапна.

Аялриз талукъ “Чубарукар” чин

вер” (чехи ктаб), “Халикъдин хва”
(публицистика) чапдай акъатна...

Цийи иис мадни девлетлуди я.
Ам чна арифдар Стап Сулейманан
юбилейдинди яз къиле тухуда. Са
шакни алач, шаирдин хайи районда
и вакъия мадни гурлудакъ, тешкил-
лудакъ къиле фида. Стап Сулей-
манан тіварунихъ галай театрни
куулухъ акъвазда. Республикадин
руководство ва общественность и
кардин къиле хууник чна умуд ку-
тазва.

Лап хъсан юбileяр Дагъустан-
дин халкъдин шаир Байрам Сали-
мов, Республикадин премиядин
лауреат, машъгурул прозаик Межид
Гъажиеван 90 иисан ва маса вакъи-
айрихъ галаз алакъалу жеда. Лите-
ратурадин календарь чна и нумра-
да чапнава.

Гъелбетда, газетди неинки юби-
ляриз, гъакъ алай аямда чалан
никъе зегъмет чуғаззвай вирибуруз
чеб раиждай мумкинвал гуда. Ил-
лаки чна жегъилрин ва гъелеги
мектебра келзамай аялрик чехи
умудар кутазва.

Чаз аялрин яратмишунар винел
акъудиз, чав агакъарзай авай Хив
райондин Цийи Фригъирин юкъван
школадин муаллим Абдул Ашурагъа-
ев, Сулейман-Стальский райондин
Къварчагъирин юкъван школадин му-
аллим Важибат Насруллаевадиз,
Мульверганрин юкъван школадин
(Мегъарамдхурун район) муал-
лим Абдулашим Гъажимурадоваз,
Хив райондин Цналрин хуурьун
юкъван школадин муаллим Абду-
лашим Рамазановаз, Сулейман-
Стальский райондин Шихидхурун
юкъван школадин муаллим, писа-
тель Нажмудин Шихнабиеваз сагъ-
рай лугъуз къланзава.

Аялрин яратмишунар чаз Самур-
дин, Ярагъ-Къазмайрин, Хъартас-
Къазмайрин, Ахъзъирин, Мегъарам-
дхурун, Курхууръун, Герейхано-
ван совхоздин 1-нумрадин юкъван
школайрай ва масанрайни атана.
Чна квездириз вирида цийи иис
бараказава. Къуй куя къвалера мягъ-
кем сагъламвал, зегъметда, ярат-
мишунар агакъарзай хуурай! Чна
куя чарар вилив хузва, играми-
бур!

Гъуърметдин иесияр

Бегъерлу йисар

Нариман ИБРАГИМОВ

У мурдихъ аламатдин къе-тленвилер, къазанмишунар ава. Кледайлани, къвалах-дайлани, рекье-хульени вун гзаф къадар инсанрихъ галаз таниш жезва. Вирида-кай ваз я дустар, я хванахвяр, я амада-гар жедач. Вуна ви рульдун, риклин тав-ханайриз сад-къвед, къабулда. Бязи ма-къамра акл жеда хъи, сад лагъай сефер-да ваз акур, вал гълтай кас риклиз хуш жеда. Адахъ галаз мадни гуруш хъху-нин мурад гътда рикле. Эхирки адакай дустни, хванахвани, амадагни жеда.

Къадимбек Ильясов лугудай кас заз и гузел дуныяды аватлани чидайди тушир. За Гюзеля Гъасановадихъ галаз яратмишдайбурун "Булах" къватлалдин иштиракчийрин эсеррикай ктаб чапдиз гъазурзавай. Авторар саки тайинарнавай. Гюзеля ваха нубатдин сеферда заз лугуда: "Къадимбек Ильясов" шишиарни ку-тадайвал ая ман. Заз адан эсерар пары хуш я. Ам "Одноклассник" ава, адахъ галаз таниш хъху ва адавай шишиарни къачу".

Чна яратмишдайбурун къватлалда же-гъилриз гзаф чка гун меслятнавай ва за Къадимбекни жегъилдай къунвай. Ахпа, сайтдай таниш хъайила, акуна хъи, Къадимбек Ильясов яшар пудъкадалай алата-навай, уймуър акунвай, жуъреба-жуъре пешейрай къвалахнавай ва вичихъ чехи хизанни авай итим я. Вични Къурагъ райондин Гелхенрин хъяръя я, амма Къайтагъ райоиндин Дружба хуъре яшамиш жезва. Ада зал вичин шишиарни агакъарна. Дугъиданни, абур уймуърдин яцарай къачунвайбур, къелдайдаз таъсирдайбур, риклел аламукъдайбур, жував веревирдер ийиз тадайбур тир. Касди шиширатдин къай-даяр, къанунар, истемишунарни вилив хвенвай. Бес ада икъван гагъда вичикай вучиз хабар гайди туштла? Заз адан ши-ирап "Лезги газетдиз", "Самур" журнали-диз акътна акунчир. Гелхенрин хуъре шиширатдин дад чизвай, яратмишунрин бажарагъ авай инсанар авайди чаз ма-лум тир эхир. Шеих Агъмад, Гелхен Мухтар, Мегъамед Камалдинов, Шабан Шабанов, Ражаб Хибиев, Сефайдин Шагъ-пазов... Килигайтла, сад мад ава.

Къадимбек Ильясов. Интернетдай чна сада-садаз саламар ганатлани, са бязи месэлайрикай ихтилатар авунатлани, чун дузыдаказ Къасумхуърел таниш хъана. Ина "Булах" къватлалдин иштиракчияр абурун сифте чубарук "Булахдин чешме-дал" ктабдихъ галаз танишарзавай ва ге-лежеддин крап веревирдзлавай мярекат къиле фенай. Акунар - га чи дереярин даъви итимринбур. Къилихар - секинбур, умунбур, лайхлубур. Рахунар - куър-бур, метлеблубур. Эгечунар - инсанви-линбур, итимвилнубур, чешне къячудай-бур. Авайвал лугуда, га сифте легъ-зейрилай чаун хушдиз къабулна ва чун халис хванахвайризи элкъвена. Белки, и кардиз чи хуърер даъда къуншидал алах хъуни, адах чи ваз зазни Гелхенрин хъяръя гзаф инсанар чир хъуни таъсирна жеди. Ихътин михъи, къени, намуслу, рикл-гъилни ачу, улу-бубайрин адетрал амал-злавай, милли чиал, лезгивилн тъвар вине къазвай инсанрихъ галаз дуст хъун жув патал жагъин тийидай савкъят я. Гъави-лай заз Къадимбек Ильясовакай чи газет келзавайбурузни чир хъана къланзава.

- Чи бубаяр лежберар, маддарар тир, сугъбетзава Къадимбек Омаровича. Чехи буба Ильясахъ вичин майишат, ла-пагар, малар, реъвер авай. Омар даҳдии-ни бубадин кар давамарна. Га са вах-тунда адак ашкувилин кеспини квай. Даҳдиз пары дастанар чидай ва хуърь-вияр адан чуынгуърдин гузел, шири се-



Ильясован ихътин терефар акурла, ам Дружба хуъръун культурадин къвалин ди-ректорвиле тайинарна.

Дружба - еке хуър. Иниз Агъул, Даҳадаев, Къайтагъ, Табасаран, Къурагъ, Хив районрай 4 агъзурдаб агакъна агъалияр куъч хъланвай. Зегъметдиз къабил гзаф-буру "Кировский" совхозда къвалахзавай. Абуру гъар йисуз ципицирн бол бегъерар битмишарзавай, совхоз Республикада къенкъевичийрин жергейра гътнавай. Зегъ-метчийриз культурадин жигъетдай къул-лугъун патал Къадимбек Ильясова ахътин къвалих тешкилна хъи, культурадин къвалин работникар, гъевескаар ракъинин къяргабаяр къват хъийизвай багъла-райни, майишатдин гараждайни, саларайни, фермадилайн аквадай. Рабочийрин, маддарин, механизаторрин гуъгуъул хажжин патал мукъвал-мукъвал абурун патав концертар газзифид. Рикл газз, аш-къидиви къвалахзавай гелхенви хуъре яшамиш жезвай вири жемятдин (дар-гияр, табасаранар, агъулар, лезгияр, къумукъар...) патай гъуърмет ва авторитет къазанишна.

- Эхъ, чи хуър екеди я. Миллетар жуъреба-жуъре ятлани, дуствиледи яшамиш жезва, - лугъузва Къадимбек Омаровича. - Яхъцурни цүд йисуз чун сад-садаз мукъва хъанва. Хизанар, веледар эзленмиш хъуналди, къавум-къардашвилиз элкъвенина. Вири ийисара заз хуъре миллетчилилиз къил ягъай, миллет се-беб яз къалмакъалдиз акътат душуш хъана чидач.

Лугъун лазим я хъи, миллетрин арада дуствал мянгъкамарунин кардик Къадимбек Ильясовани вичин пай кутуна. Ада гъакъл культурадин къвале фотоаппаратдай шикилар ядайбурун кружокни ачухна ва эхирдай вич михъиз гъя и кеспидал маш-гуъл хъана, директорвилин къуллугъун туна. Ада вичин къвале маҳсус кабинет - лаборатория кардик кутунва. Къаякент ва Дербент районрин школаляр къутъягъзвай-бурун, аялрин баҳчайра авайбурун шикилар язава, абуруз буклетар гъазурзава. Устардин гъиликай хатазавай шейэр зазни акуна. Абура пары гуърчегбур, фикир желдайбурун ва риклел аламукъдайбуру я. Къадимбек Ильясова язавай шикилрай инсанрин къаматни, къилихни, тарифу ериярни аквазава. Идани адан пешекар-вилин устадвилин гъакъиндей шагъид-валзава.

Гила чаз Къадимбека вич шаир хъизни малумарнава. Ша чна къелин адан царап:

Хва къланзава зи халкъдиз
Халкъ сад идай къил авай.
Хва къланзава зи халкъдиз
Чи халкъ худай гъил авай.

Хва къланзава зи халкъдиз
Сергъят атлар вил авай.
Хва къланзава зи халкъдиз
Жуанбурух рикл кубай.

* * *

Дидед ширин ванцел ягъай макъамрал
Абура къильер ама хуъре зи.
Аял чавуз къутъягъзвай хуъръун къеванерал,
Къеңил къачин гелер ама хуъре зи.

Сифте кълани руш атала гуърушдиз,
Санал хъайи сирер ама хуъре зи.
Экъечиңа зун атана ванлан арандиз,
Зи уймуърдин гъиссер ама хуъре зи.

Къадимбек Ильясова бегъерлу йисар куъчурмишава. Уймуърдин юлдаш Жа-вагъирахъ галаз вад аял уймуърдин душ-гуън рекъел акъуднавай бубадин яръса-югъ цүсад хтулди, къве птулди мадни жанлу ва шадлу ийизва.

Хийир ЭМИРОВ

Къурагъ райондин Ашарин хуърун са пай агъалияр 1966-йисуз Къизляр райондиз куъч хъ-най. Абуру ина, Къизляр шегъердилай са шумуд километдрин кеферпатахъ, Сарсар тъвар алах цийи хуър кутунай. Дагъдай атай дагъви маддарар, хипехъанар прунз битмишардай магъ-сулдариз элкъвена.

Афғанистанда къуллугъна, вичин аскерви-лин буржи утъквемилелди къилиз ақъудна хтай къегъал Загъидин Къасумова лежбервилинни фермервилин майишат арадал гъанай. Адахъ а чавуз анжак 5 гектар никлар авай. Касди майишат чехи карханадиз, "Нива" тъвар алай ООО-диз элкъурун патал вичин тешкиллувилин, регъбервал гунин, хуърун майишатдиз талуъ чирвилер хъунин рекъяй еке бажарагъ авайди къалупна. Ада яшаш-яшаш карханадин къвалих вилик тухвана. Гъвечи коллекти (къвалих гзаф авайла вири хуъръунвийрини къумекзавай) прунз битмишарунал, маддарвилел, хипехъан-вилел, эзигунрални машгъул жезвай. Ада чинин кархана патал герек дараматарни эзигна.

Берекатдин Ник

"Нива" неини Къизляр районда, гъакъл вири Республикадиз машгъул хъанва. Ада 700 гектарда прунз, 1200 гектарда техил ва 600 гектардани люцерна цазва. Икъван чилер дигидай целди таъминарун патал дузыгъун къаналарни герек я эхир. Гъар йисуз карханадин пешекарри 140 ки-лометрдин яръгъивал алай къаналар михъзава, абур датлана хъсан гъалда аваз хуъзва.

Виш гектарралди чилер къарагъарун, бегъер къват хъувун, агротехникадин, меҳочисткадин ва маса крарни бес къадарда техника ава-чиз жедач. Загъидин Къасумова кархана герек техникадалди таъминарун къилин фикир гуз-ва. Гъар йисуз арадал гъизвай къазанжиркай лазим къадар пул цийи техника къачуниз серф-зава. Алай вахтунда "Нива" ООО-дихъ 60-да-лай виниз хуъръул майишатдин жуъреба-жуъре техника ава. Гъа гысабдай яз б комбайнини.

Гъелбетда, карханадин агалкъунар са кас-дилай аслу жезвайди туш. Загъидин Къазиме-гъамедовичахъ галаз вири йисара къилин инже-нер Шамсудин Хибиева, къилин бухгалтер Фарида Ильясовади, механизаторар, комбайнера Рамазан Ильясова, Юсуф Агъмедова, Виталий Северенкоди, Рамазан Муталибова, Ислам Гъа-жиалиева, Ислам Исмаилова гъакъисагъвилелди зегъмет чуғвазва.

Загъидинахъ сакъни къилиз ақъуд тежезвай мурад авай. Виш тоннралди прунз битмишариз, ам ужуз къиметрай муштеририз маса гуниз мажбур жезвай. Прунзидикай фикирзавай ООО-дин регъ-берди. Ингъе алатай йисуз ам вичин мураддив ага-къана. Сарсара суткада 75 тонн прунз гъялдай завод эзигна, ишлемишиз вахкана.

Завод Къизляр район патални еке савкъят я. Гъакъл лагъайтла, районда Республикада гъасилзай вири прунздин 60 процент битмишарзава. Идак "Ни-вадин" еке пайни ква. Гила сарсарвийри муштэ-ририз прунз вай, михъи ви виниз тир еридин ду-гъут теклифзава. Кланай чаяр газа я. Гъатта Аз-рбайжандиз, Татарстандин кваз рекъе твазва.

"Нивадин" пул къазанмишдай мадни рекъер ава. Коллективди прунздин, техилдин, мухан тумарни гъазурзава ва Республикадин тъбийатдин, гъавадин шартларихъ галаз хъсандиндиз къазвай тумар хейлин майишатриз теклифзава.

- Гъикъван гъайф къведай кар ятлани, Республикада магъсулприн элитный тумар битмишардай са майишатни авач, - лугъузва тумарал машгъул майишатриз сертификатар гузай комиссиядин председатель Джанбул Сулейманова. - Гила Республикадин майишатрикай анжак "Нива" ООО-дихъ Россиядин Федерациядин тумар битмишардай майишатрин жергейрик экчидай мумкинвал жезва. Им лап хъсан кар я.

Хуър аваданламишунин, жемятдиз галай-вилер авунин кардани "Нива" ООО куълухъ ақъваззава. Сарсариз физвай рекъе асфальт тун, фельдшервилинни акушервилин пунктунин цийи дарамат эзигун, хуър газламишун патал вилем акъдай хътин такъатар чара авуна. Мукъвара жаванриз футболдал къугъвадай майданни ишлемишиз вахкана.

Чаз апукънавай йисуз "Нива" ООО-дин зегъ-метчи коллективдихъ ва сарсарвийри-шархъ мадни хъсан агалкъунар хъана къланзава.

Етим Эмин рикле аваз

Чехи шаирдин экульнив агатна!

Эйваз ГУЛЬАЛИЕВ, Кылар шеңбер

Етим Эмин вичин уймуңда, Дағыстанда хызы Азербайжандан машгүр ва сейли хъана. Къенин юкъузни а канивал амазма.

22 - декабрдиз Кылар шеңбердин билиотекадин чехи залда Етим Эминан 180-йисан юбилейдин мярекат кылы фена. Ам "АЛАМ" журналдин, "Кылар" газетдин, "МАРВАР", "ШАГЫДАГЫ" къватларларин зельметтәлди арадал атана. Чехи Эминан тіварцел Бакудай, Къубадай, Хамзазай, Кыларай, Актаудай... мұмманар атанвай ва гъар сада и хуш мярекатдик къүн кутуна.



Пара иер манийринни шиэрринг сувар хызы кылы фена Эминан юбилейдин межлис. Ам ачухай ва кылы тұхтай "АЛАМ" журналдин кылин редактор Къурбаналийрин Камрана Эминан эсерар вичи цийи кылелай кел хъувуникай, "Дүнья гәй" студент чавазу квале авай са лезги ктаб тирдакай, Эминан чехивили вич хайи чалал кел-хъинал жел авурдакай сұғыбетна.

Мярекатдик чехи пай кутур шаир Вакыф Мұшкүрвиди Эминан уймуңдикай, адаптациялардың тұқынрунрикай, "Кылар" газетдин кылин редактор, шаир ва публицист Видади Севзиханова а дөвірда Шир-



вандин, Бакудин, Къарағабағын шаирринг шиэрринг межлисра, гъакыны Яргундал Гәҗи Исакын шеңбердин арадал гъайи эдебиятдин межлисінде Эмина иштирак авуникай, Яргундал ам илинуни кай, хурун тівар шиэрринг гъатуникай ихтилатарна. Видади муаллимди къвати хъанвайбуруз виридан риклай тир вичин теклифарни гана: гъар ийсуз "Эминан поэзиян югъ" кылы туҳун; гъар ваңран межлис са писателдин яратмишнан талуктарун.

Зарияр тир Сеидмет Самуриди, Лезги Бегълула, Зерифа Кыасумовади, Римма Гәжимуродовади, Мегърали Лацувиди, Актаудин лезги медениятдин меркездин векил Юзеф Ағымедханова, Шихжамал Шихжамалова, Зиядхан Мурадханова, Бегърам Залова, Судя Манчарова, Гъасан-

бала Мамедова, Оруж Оружева, Жавид Тагирова, Жавид Алисманова, Камран Тыгыржалвиди, Баба Салманова, Даудурин Равила, Лезги театрдин актер Юсифова Кифаева, "Ульфыт-С" - дин күуллугъчи Яхулова Офеляди ихтиин мярекат арадал гъайибуруз разивилин келимаяр лагъана, чехи Эминан дерин фикиррин дүньядикай ихтилатарна.

Лезги зарийрин кхынап урус чалал эл-күүрзәвай, иер сесинин чи шаирринг эсерар интернетдин сайтра дүньядиги чирзауыт Бести Нифтиевади "Веси" шишир урус ва лезги чаларал, и царарин авторди Мегъамед Физулидин гъезел азербайжан ва, Эминан таржума яз, лезги чаларал, гъакыны

Эминан дустариз кхынавай чарар келна. А чарара авай -миш, -суз галачир чал къенин ийкъан кхынин чалалай миҳын тириди къалурна.

Түрк, араб, фарс чаларин таъсир а дөвірда пара тир. Эминаз а чалар чизвай. Чиз-чиз, ада авай гафарин чкадал патан гафар кхынечир, ам гъавурда акъазвай. Адан эсерра авай түрк гафар, завай хъайитла, къватлайбурун "гъунарни" хұн мүмкин я.

"АЛАМ" журналдин векил, этнограф Абир Эчехвиди вичиз Гәжим Къурбанан "Дили дүньядиги чирагъ" романдаи, Эминан къамат гъа автордин вилерай акъазвай-

ди лагъана. Гавиляй и зурба романдин метлебдикайни рахана.

Забит Ризванована тіварціхъ галай Манкъулид хурун юкъван мектебдин рушари - Симара Оружевади (7 - класс), Нане Несировади (6 - класс), Хадижә Султалиевади (1-класс) заридин шиэрринг келна.

Машгүр чыгъанчи Расим Бакарован рөгъбервилек кваз "КАРД" ансамблди, Ашуқ Адиле, Вұйқар Мамедрзаева, Явер Шалбузова, Роза Гәжимуродовади Етим Эминан гафариз кхынавай чипин манийралди мярекатдиз мадни экв гъана.

Әхирдай Къурбаналийрин Камрана мярекат тешкилиз күмек гайи райондин кылевай ксариз, билиотекадин директор Загыр Мустафаевас, атайдыну, къүн күтурбүруз разивилин гафар лагъана.

Цийи ктабар

"...Марифатдин пайдах чи"

Хазран КЫСУМОВ

Мукъвара "Күредин ярап" - "Цийи Къавкъаз" издателрин дестеди "Етим Эминаз бахшнава" кыл алаз ктаб акъуднава. Ада лезгийрин риклай шаир Етим Эминаз алатай дөвірдин ва алай аямдин шаирри бахшна кхенвән шиэрар гъатнава. Ктаб 100 чиникай ибарат я. Бажарғалу шаир, вичиз "Эминан цларарай шаирвал жағый" Майрудин Бабаханова тұқынрунавай ктабда 62 автордин 74 шишир гъатнава.

Ктаб Циша (гилан Къули район) хурыя тир яхулы шаир, 1857-1859-йисара Етим Эминаз галас Ағыа Стлалдал Атлухан эфендидин медресада келей Гәжимурад эфендидин "Етим Эминаз жаваб" шиэрдилай башламиш жезва.

1860-ийсуз лезги чалал кхъей и шиирда ихтиин царап ава:

*Зи азиз дуст Етим Эмин,
Ви чарчи заз гана серин,
Клан ятла ваз зи гъал чирин,
Ваз кичілеи сефер я жал?*

*Ruklel хин сұхта ийкъар,
Ағъакранын серин бағылар;
Атлухана авур къалар
Чаз акур къар-йифер я жал?*

Алатай дөвірдин шаиррикай ктабда Вини-Хъартас Эрзиханан, Къазанфар Зулфикарован шиэрарни ганва.

"Риклін күсар" - гъа ихтиин кыл алаз ктабда Ибрағым Гъусейнован "Етим Эмин" трагедиядай чукар ганва.

"Чал Эминан халкъ лугъудай тівар ала" - гъа и царцелей башламиш жезва Дағыстандин халкъдин шаир Ханбиче Хаметовадин "Рұғынан къеле" тівар алай сонетрин тажунан къачунвай кылар. Ахпа шаирди давамар хъийизва: "Етим Эмин - марифатдин пайдах чи, Бахттуя халкъ камалдикай пай гайи".

Ялцугъын хуруръ, Етим Эминан сурал фәйи, чехи шаирдин гадарнавай бағыри ерияр ақурла, рикл тіар хәйи шаирар мадни ава: Абдуслем Исаилов, Арбен Къардаш, Исимхан Къадимов, Эйзудин Сайдумов, Майрудин Бабаханов...

"Низ ван хъана Етим Эмин къена лугъудай? Лезги халкъдин арадай ам фена лугъудай?" - суалар гузва Арбен Къардаша.

"Әверзава Эмина заз Булахдилай гыжрандин" - кхызына Дағыстандин халкъдин шаир Абдуслем Исаилова.

Пакизат Фатулаевади вичин "Етим Эмин" ширида "Эмин гъейран хъайи чилер гадармии, А чилел күн лигим жеда, инсанар" лугъуз кхызыза.

Шаир Сардар Абила кхъизва: "Етим жер къван, ви рикл ни хернавай? Етим туш вун, чаз эбеди Эмин я!"

Чун рахазвай ктабда гъатнавай маса шаирринг эсерарни таъсирдайбур, манаметлебдив ақлайбур я...

"Мешебегидин мани"

Хийир ЭМИРОВ

Журналист, публицист, шаир Мердали Жалилова 2018-йис нұбатдин «Мешебегидин мани» ктаб чапдай акъудуналди ақылтарна ва ам Россиядін Игит Зейнудин Батманован көнгөвализ бахшнава.

Шаир чи макандин виридалайни гүзел Самурдин тама газаф къеқъевеidi я. Самурдин тама ам вичел ақл ашукъарна хын, шаирди тамукай сад-садан гүгъұналлаз манияр теснифна. Эхъ, там, тамун алем вири дүнья, инсаннан саламатдиз хұн лазим я. Тама чаз вири гузва эхир: нефес, яд, гъава, тұлын, чим... Тібиятдин ихтиин гүрчег алемдикай шаирди бес тъық кхыдач?

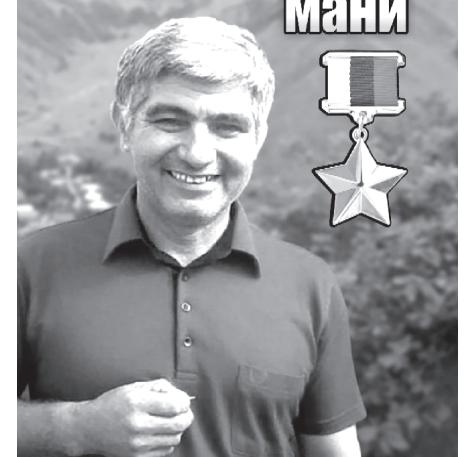
*Самурдин сел,
Самурдин там -
Деб хъайибур
Зун паталди.
Дидедин нек,
Бубадин эрк,
Ийкъарин эке
Гайибур заз...
Ашуқъарай
Зун қаварин
Кагърабайрал,
Жегъреірал,
Чилерлени -
Пак инжийрин
Зерейрал,
Жиқтійрални
Мерейрал...*

Тамукай, адап гүзел безекрикай, там хузырай кхъель ал рухвайрикай гъейраннапеди кхъенвай мани сефилдиз күтаяғайда чкадал атана шаир: тамун иесивалзайвай исляғ мешебегидин чандыз къаст ийидай къве квач квай вагъшиярни ақытна къван тамариз. И мусибатди шаир къарсұна, адап ивидал звал гъана. Гавиляй ихтиин царапарни арадал атана:

*Хурни уба къарсұна бед хабарди.
- Игит хцин чандыз къастна мурдарди!
- Мұтынъыз хъанач хеа зулумдин
лабарриз!
- Къурай ман чеб, душманар,
терс азарри!...*

Мердали Жалилов

Мешебегидин мани



Амма нақъвар тұна дидед вилерал. Свас, веледар пузғұн хъана ківалер. Ағы акъатна гъайиғ хъайи эллера!: - Виранар гъыл калыннатла чи чилерал?!

Тамукай мани давамаруналди М. Жалилова көлзазайбуруз Россиядін Игит-виллиң чехи тіварціз лайиху хъайи Зейнудин Батманова неинки там, адап дөллетар, гъакыл чилин винел виридалайни чехи дөллет - инсан хұннан гъакъикъи рекъер гъыхтингүр бятла субутайди къалурзала. Вичин чан маса касарин уймуң патал къурбанд авун, вагъшийрин вилик ажузал, юлдашын вилик хайнвал тавун - идалай чехи игитвилин чешне женні!

"Мешебегидин маниндин" мана: гъар саңал таъсиб хұн, кіеве авайдаз күмекун, Ватандыз вағалувиледи къуллугъ авун; вагъшийрин хура уйқемдиз акъваузан ва икі мад. Ктабда гъатнавай "Игитвилин соната", "Бубадин шинель" поэмайрани гъа и месәлайрикай раханва.



Шаирди яргъял йисара чи газетдин редакцияда, культурадин отделдин заведующий яз, квалахнай. Вичин вахтунда ада хайи чалан хазина хузвай къулае хейлини жеъшилар агудайди я.

Редакциядай экъечайдалай къулухъни Байрам Наврузбековича чакай къил къакъудайди туш. Лап эхиримжи ишкъаралдини ада чи газетда вичин хусуси рубрика - "Ифей маша" къише тухвана. Хейлини месэлайра чун, адан виликан сухтаяр, чехи шаирдал алукъиз хъана. Гайдия ахътин хийирлу насыгъатарни разгъметлуда, күсни инжиклувал авачиз.

Мукъевал-мукъевал ада тикрардай: "Питературадин, культурадин хилера квалахзани журналистрих гъамиша яцу хам, чехи сабур хъун лазим я. Кубъз лагъайтла, абурун патав къвез-вайбур гъиссериз назик, фад хъладай, гагъ-гагъ гъужетризин ақъатдайбур я. Сабурдивди квалахзайтла, къве патазни хийир жеда. Иллаки - газетдиз..."

Байрам Наврузбековичан гафарин гъахъльувал чна, ам чахъ галамачирла, мадни дериндай гъиссазва.

Къенин нумрада, шаирдин цийиз гъазурзивай ктабдай эсерар гуналди, чаз адан юбилейдин йис ачухиз кланзава. Умудлу я, шаир рикел хидай материалар, документар чаз мадни къведа. Юбилейни, чи фикирдалди, виниз тир гъазурвал аваз, тешкилдулаказ къшиле фида...

Байрам САЛИМОВ



Селибур

Мад аватла и дуњнядя яхътин чил,
Ихътин векъер, ихътин цуқвер, бубур?
Лекъерив гвай, къилел элкъез, вини къил,
Агъа къиль авай къульлиз дудуря.
Маргунаева Мариятан адаху.
Къунер вичин ѿкъе ақъудиз къалуриз.
Мехъер жеда и мукъвара дамахлу,
Гъеле такур гъич саданни вилериз.
Машгур ашукъ жеда ахътин меҳъерик,
Далдамдинни зуэрнедин сес явашриз,
Хабар ийиз Селибурдин чуыллери.
Цийи хизан дуъз чранвай лаваш хъиз.
Цийи квализ гъиз намусни берекат,
Мариятан шалдихъ галаз къилеллай,
Кутаз вири и несилик гъерекат,
Къев хъиз чехи дагъидин хуърун винеллай.
Къун мумкин я гъетерин марф цаварай,
Чилерай къиль хаждайвал цуқвери.
Эхъ, къевзайд я Селибурдин члафарай
Сел, авачиз санани тай, экверин.

Дуъз лагъанва...

Инсаф авач дергесдихъ къе Талада,
Чан къачузва ада гъевес ақатна
Гъар са куынин... Амма гъя и арада
Къизилгүлдин цукъ къаршидал ақъатна,
Акъвазна ам, вичин кланди акур хъиз,
Дергесдиз цукъ чир жедани лугъумир,
Эхъ, чир жеда иервал чин тийидай
Затни авач дуњнядя и хару тир,
Гъузелвал я гъизвайди чаз берекат,
Кутазвайди чи квачерик гъерекат.
Гъузелвал я ракъиниз чим гузвойди,
Экв гузвойди вацраз мичи ийфериз,
Кланибурун рикле дайм кузвойди,
Инанишвал гъиз къведенни вилериз.
Атуда рехъ чун къацурдай алчаҳдин.
Зун, лагъайтла, гъузелвилин есир я,
Ам ава гъар сана, гъар са чакда.
Гъузелвал зи кутягъ тежер фикир я,
Гъар са куынай заз гъузелвал аквада.
Дуъз лагъанва: и дуњнядин вири кар
Гъузелвили хузваз барбатвиликай.

Рекъе

Гъиниз тухузва зун ихътин рекъи,
Заз жувазни гъич авачиз хабар?
Вилик фирдавай жезва заз мекъи,
Квачерал жезва зи физ-физ къабар.
Булутар хъиз, зал фикирар са луж
Алтүшзава и рекъе, квачир клан.
Низ кланзава икль зун хъана ажуз,
Гана и рекъе за захъ авай чан?
Ахътинбурни захъ тахъай береда,
Тек са вун къевзива фикирдиз зи къе.
Анжак са валай гъя и жуъреда
Алакъда ийиз зун яваш рекъе.

Вуч я зи тахсир, малум авуна,
Ахпа тур зун ви есирида къевиз.
Чун къве дагъни сад - сада ақуна,
Таххун мумкин я ахпа мад виниз.

Зи рехъ ви рехъ я, маса рехъ авач,
Са ракъини чаз ақъудава чим.
Вучиз физва вун галайнихъ зи къвач,
Ни лугъуда туш чи мульбъбат им?

Атуда за и рехъ эхирдал къван,
Чирна чандик зи квайди лезги къел.
Нани чира вун алай тирди чан,
Хъана экъу гъед чи къведенан рекъел.

* * *

За жуваз хайи шағъаднатаме
Кхъизва жуван чирна хайи вахт,
Хайи чил чирна ва хайи дехме,
Жедайвал вилик квай умъурда баҳт.

Гъиссдайвал гъар са кар зи умъурдин,
Клукъ-цурудан дад акуна сифте,
Кваз къун тавуна къадар гелирдин,
Алишверишдиг гвай чавуз улкве.

Намусдал леке хъун тавун патал,
Кваш тийидайвал твэр эхир къиляй,
Вахтунин гъаклан винт тахун патал,
Кар алай елкен ақъатна гъиляй...

Эхна чурувал йикъан ва ийфен,
Харарни эхна, эхна марфарни,
Умъурдин никль давамда за гвен,
Гъайиф татана ширин ахварни.

Къалурда ихътин дуњнядиз нагъахъ
Жуван хушунив атун тавурди.
Алахъна ақваз адалатни гъахъ,
Абур вилериз акун тавурди.

Герек туш

Заз яйлахар герек туш, авачир цуқвер,
Булахарни герек туш, чах-чах тийизвай.
Звер тийизвай машинири герек туш рекъер,
Вацларни заз герек туш, алахъ тийизвай.

Герек туш марф, бубури хъвер тийиз къвадай,
Къульун къилни ригеяр тим-тик тийидай.
Яргы рушни герек туш, вилиз тақвадай,
Тван тийидай къанажагъ чанда виридан.

Мульбъбатни герек туш къве касдин рикле
Санал битмиш тахъана, рекъидай эхир,
Авахъзтайвацаллай къисметдин мульбъвел
Умъурдикай түккүрдай эбеди фикир.

Инсан

Ада тийидай са карни авач:
Ник цада, яда векъ, фена сувуз.
Санагни авач хълун тавур къвач,
Селибурдин я гъуърчехъан лугъуз.

Байрам Салимов - 90 йис

“Чилерай къил хаждайвал цуқвери...”

Квадлер эцигда къелегир хътиң,
Хъуытъузын гатуз ракъар илифдай.
Алерар расда къарасдин пипин,
Фургъунни гerek касдиз теклифда.

Шаламар вуч я ада илигдай...
Яшамиш жезва ам и жуъреда,
Амма садни гъич, ада зилигдай,
Авач къвализ ам хтайд береда.

А кас рази я вичин къисметдал,
Инсанриз къуллугъ ийизва лугъуз.
“Тимил яни хъун халъдин гъурметда,
Ида зун жегъиль хъийизва!” - лугъуз.

Зи Чехи дустар

Сад Алирза, садни Забит бахтунай
Дустар хъана захъ галаз зи вядеда.
Абур хаж хъана чин вахтунал,
Лекъ Шағъдалдал хаж жедай жуъреда.

Забитав гвай къуват чилин, цавун зи,
Алирзадив - сирер вири рекъерин.
Гъабуракай я къе разграй рагун зи,
Гузай ягъни къанажагъ чи риклериз.

Сада са къил, мульбъдани мульбъ къил
Къуна цавуз хажжна чи Эрзиман:
Чирна тирди лезги патал лезги чил,
Къве чкадал пай тежедай пагъливан...

Бес къуз ала сергъят къизмиш Самурдал,
Гъейрида къуз къл гузва къве патазни?
Амач лагъай чал я им чун абурда,
Лагъай чал я къайгъу авач садазни.

Алирзани Забит эгер амайтла,
Жедачир икль, Самурдин циз килигиз,
Гъахъ гъинава лугъуз, са кас раҳайтла,
Адан къилел тъулдандин цай иличиш.

Бес амачни ахътинбур чи арада,
Шарвиллини Гъажи Давуд къилевай,
Эхиз тахъай гъил атана чарадан
Хайи чилел, гъар са касдин риклевай?

Вири ама чахъ, чи халкъдин арада,
Лезги чилин садвал цийи ийидай.
Забитанни Алирзадин мурадар
Хвена къилиз фидалди чи ивиди!

Чехи дяведин етим

Чи буба фенай дяведин, хуъре
Туна дидени чун - ругуд аял,
Куқъварда душман лагъана, хиве
Къуна, хизан чи тапшурмишна зал.

Цікъведийис хъанвай зи а береда,
Гъисаб тийиз зун итимдай чехи,
Эгечидай вири чин жуъреда,
Аялдин хъиз зав, - жедайнин эхи?

Бес къуз тапшурмиш авурди тир зал
Хизан бубади вич фидай чавуз,
Бирдан хъайлайла и дяве яргъял,
Аявал ая хизандин, лугъуз...

Акъур хъиз хъана чаз рикле гульле,
Хтана чулав чар - къена буба,
Эх тежедай яс гъьтна чи къвале,
Дерт женин эхир идалай зурба?

Къуна лапатка, каца за гила,
Авуна къвалах, итим я лугъуз,
Гагъ жез гишила, гагъни мекъила,
Буба амачир етим я лугъуз.

Дашлуда за векъ яна, цан цана,
Вири къвалахар итими хъиз за
Авуна, - диде, хуъ рази хъана,
Хвена хизандин тух ва михъи яз.

Амма бубадин чка хъанач къяз,
Фад чехи хъайи итим я лугъуз,

Твэр ганвай хайи жемятди заз,
Чехи дяведин етим я лугъуз.

Гъикъван дуњнай дар ятла-ку инсандин,
Анжак са хиял фида яргъариз.
Фикирайтла эгер чна хъсандин,
Умъур ухшар я гъаклан са ахвариз.

Садавайни гъеле лугъуз хъанвай туш,
Вучиз жезва яшамиш чун, эхирни
Физ хъайила, тахъана и дуњнай хуш,
Туна вири, авай хийир-шийирни.

Туна диде-буба, стха, яр, дустни,
Гъахъда фена мичи фура, вири хъиз,
Сур я лугъуз, мад артух гъич са күсни
Жедач чка, чилер гъакъван къери хъиз.

Нивай хъана чуриз гъя и жигъирар,
Эхирни чи рехъ гъя им я, ақвазва.
Яшар гзаф жердавай зун, фикирар
Къвез, аруш жез, дүз гъавурда ақъазва.

Къе рагъ гъазур я куз векъер, цуқвер,
Инсаф ийизвач садазни ада.

Зи кланди къевзва сивел алаz хъвер,
Иfenvai а рагъ къужаҳда къадай.

Ахпа твадай а рагъ рикле вичин,
Кландай жуъреда ишлемишиз ам.
Чилал атана рагъ жеда къачин,
Гъар садаз инсаф ийиз, къачуз кам.

Рикле авайбур ракъарни варцар,
Атанвайди я гъя икль арадиз.
Сифте ам рикле турди я зи яр,
Ген гүз фейила гатуз Таладиз.

Жедай къвалах туш лугъумир къуне,
Ракъинилайни мульбъбат адан
Ргар я, къвез-къвез ийизвай вине,
Гъа ракъинал хъиз, алай къизмиш чан.

Ракъар, варцар ваъ, инсанар клани
Акъудзазайбур я дуњнядиз чим.
Зи кландан хъиз гъар са кар къени,
Вири девирин гъакъикъята я им...

Серкер

Дагъдин синера ақуунва ишигъ,
Гъульукай хаж жезвай ракъинин.
Серкер, араба гваз ийиз чигъ-чигъ,
Рахазва ахъа хъанвай экунив.

Гъатзана са-сад хипер циргъина,
Хаж жез яру хъанвай тепедал.
Къве чубан ава сурууда, ина
Серкер фикирдиз фенва бередал.

Агадани нек къе, тахъайтла къуй
Клелери кефрай лутъуз са юкъуз,
Аллагъдин вилик зун баттуп тахъай,
Зун я серкер и гъайванрин, лугъуз.

Дашлуда

Араба гваз Дашлуда ава Алибег,
Ракъини гъич са күсни ийизвач инсаф.
Амма физва къве ячи адан

къвез-къвез бед,

Акъудзазава сагъиби сивягъ гъич са гаф.
Инъе абур агақына къанавдив рагъул,
Чеб-чеплай ақъвазна къве ячи анал.

Алибагаз хабар тир а яцарин түл,
Ахъяна хвал галайнихъ къве ячи санал.
Сифте гъахъна

Къайда асантди хъанва

чи муҳбир

Россиядин Гъукуматди багъларин чайра эцигнавай къвалер яшайишдинбур яз къабулунин, талукъ яз, дачайра прописка авунин къайда са къадар асантди авунва.

Гъукуматдин сайтда чапнавай къаарда къеиднавайвал, багъларин чайра иесири анра иисан къиляй-къилиз яшамиш хъун патал къвалер эцигнавай душушшар къвердавай газа жезва. Икъван члавалди ихътин къвалера регистрация авун къадагъа тир.

Къаар 2019-йисан 1-январдилай къуватда гъатзавай закондихъ галаз алакъалу яз къабулунава. И законди дачайрин чайра эцигнавай дараматтар яшайишдин къвалер яз гъисабдай ихтияр гузва. Талукъ яз, россиявийриз чеб яшамиш жезвай чайра прописка ийдай ихтияр ганва.

Гила багъдин чада эцигнавай къвал яшайишдинди яз чадин самоуправленидин органди арзадин ва вуганвай документрин бинедаллаз, маҳсус комиссиядин ихтияр къачун тавуна, къабулун лазим я, къеиднава Гъукуматдин сайтда.

97,1 % ерилубур я

2018-йисуз Республикада санлай къачурла 22,4 агъзур тонн тумар цана. Россельхозцентрдин Дагъустандин филиалди хабар гузайвал, ахтармишнавай къадардикай 97,1 процент тумар ерилубур (кондицияда авайбур) яз хъана.



Идарадин пресс-къульгуди хабар гузайвал, аллатай иисан 2 ва 3 лагъай кварталра государстводин тапшуругъдин сергъятра аваз идарадин пешекарри 10100 гектар майданра цанвай хъурну майишатдин культурин ери ахтармишна ва регистрация авунва.

И къалах республикадин 14 райондин 40 майишатда (гъа жергедай яз Сулейман-Стальский, Дербент, Казбек, Леваша, Сергокъала ва икъл мад) къилиз акъуднава.

Зулуз цанвай мағъсулар ахтармишай никлерин майданар 4 агъзурни 961 гектардиз, гатфаринбур - 1 агъзурни 730 гектардиз барабар хъана, зулун мағъсулар регистрация авунвай майданари 1 агъзурни 774 гектар, гатфарин - 1 агъзурни 635 гектар тешкилзана.

Шартлар дегишшарнава

Декабрдин эхиррай РД-дин хъурну майишатдин ва недай суръсетдин министерстводин дараматда "Дагагроснаб" АО-дин директоррин советдин заседание хъанай.

Анал компанияди 2018-йисан вахтунда тамамарай къалахрин нетижаяр къуна ва РД-дин хъурну майишат вилик тухуниз талукъ государстводин программадин сергъятра аваз республикадин бюджетдай лизингдихъ галаз алакъалу къалахриз чара ийизвай "Дагагроснаб" АО-дин уставной капиталдик акатзавай таъватар ишлемишдай къайдадик дегишвилер кухтуна.

Директоррин советдин фикирдалди, кухтунвай дегишвили республикадин агропромышленный комплексдин зегъметчияр патал лизинг (кредит гунин къайдайрикай сад ва я эменини кирида къачун) тълем ақакъайди авун лазим я.



Къилди къауртла, 2019-йисалай республикадин лизинг анжак АПК-дин хилериз талукъ жеда. Хъурну майишатдин вич-вичиз фидай техника маса къачун патал кутлунзавай икъаррин вахт - 8-йисалай, прицепдин ва навесные машинар патал 5-йисалай тълимиди хун лазим туш. Комбайнляр патал лизингдай гузай пуларин арада жедай вахт 6 вацралди давамарда. Идалайи гъеири, лизингдай гана кланзай гъакъи вахтунда тагайла, илитзавай жермейрин ва винел хквездай пуларин къадар 1 процентдилай 0,04 процентдилай къван агъзарнава.

Мадни башкъа, декабрдин вацра РД-дин экономикадин ва мулкар вилиди тухунин министерстводин, "Дагагроснаб" АО-дин ва республикадин МФЦ-дин арадани пуд терефдин икъар путлуннава.

Адан бинедаллаз, гила хъурну майишатдин техника ва тадарракар маса къачун патал арза республикадин МФЦ-дин гы филиалдиз хайтилани гуз жеда. Финансрихъ галаз алакъалу арендадин (лизинг) икъар къилдин карчийривай, карханайривай ва я адеддин агъалийривай кутлунзавай жеда.

"Зи документтар" централай гила гъам республикадин, гъамни федералный ва алишверишдин лизингдин арзаяр түккүльдай мумкинвал ава. Савдадин нетижада агъалийривай комбайн, трактор, маҳсус ва автотехника, гъакъи ял ягъун ва туризм патал лазим техника маса къачуз жедайвал я. И рекъяй чирвилер къачунвай МФЦ-рин пешекарри агъалийривай арзаяр къабулиз башламишнава. "Дагагроснаб" АО-дин техника ва тадарракар лизингдай маса къачуннин шартларийкай тамамдаказ идарадин www.dagagrosnab.ru сайтда хъенва.

44 агъзур тонндилай алатна

2018-йисуз Мегъарамдхурун райондин зегъметчии 44180 тонн емишар къват хъувуна. 2017-йисуз районда емишрин бегъерар 43250 тонндин агакънай. Идани республикада гъасилзавай емишрин продукциян къудай са пай тешкилна.

Хъурну майишат вилик тухуниз Мегъарамдхурун районда къетлен фикир гузва. Алай вахтунда райондин хъурну майишатдин асул хилерик багъманчивал, узъумчывал, майвачивал ва малдарвал акатзана. 2018-йисуз районда 86310 тонндилай виниз салан майвайяр къват хъувуна. Ципицрин бегъерлагъайла, 13611 тонндин агакъна.

Идалай гъеири, района субтропикрин майвайяр (инжиир, анарап, хурмаяр, кивияр ва мсб) гъасилзава.

Районда хъурну майишатдин метлеб авай майданар, санлай къачурла, 46499 гектардив агакънава. 5910 гектардин майданар багълари къунна. Идакайни 4857 гектардин багълар бегъердал атанвайбур я, жеъиль багъларал 1053 гектардин майданар гъалтзана.

Муниципалный райондин къиль Фарид Агъмедова райондин хъурну майишат ийгин еришралди вилик тухунин везифа вилик эцигнава.

Алай вахтунда райондин мулкарал, Чепелрин хъурну къерехда авай чилерал, лап интенсивный журедин алай аямдин багъ куту-

нин рекъяй инвестпроект къилиз акъудзана. Районда хъурну майишатдин продукциядихъ галаз алакъалу оптово-распределительный центр арадал гъунин къвалашар гъиле къунва. Ам хъурну майишатдин продукция хуяни, къапара тунин, маса гунин, дашишунин барадай са жерге къуллугъар ийдай надир имарат я.

2018-йис квелди лишанлу хъана лагъайла, Мегъарамдхурун

гъасилзавайбуру «Спектр» фирмадихъ галаз кутлуннавай икъардин сергъятра аваз Москвадивни районда гъасилзавай хъурну майишатдин продукция агакъарзана.

Муниципалитетдин къиль Фарид Агъмедова райондин хъурну майишат вилик тухун патал къецепатан улквейрай инвесторарни желбнава. Икъл, Мегъарамдхурун районда гъасилзавай хъурну майишатдин продукция Кувейтдин "Cyder



Connect" компанияди маса къачуда. Районда гъасилнавай хъурну майишатдин продукция Россиядин базардиз акъудунин рекъер жагъурна. И къалах Мегъарамдхурун районди Санкт-Петербургдихъ галаз кутлуннавай икъардин бинедаллаз къилиз акъудзана. Мегъарамдхурун райондин продукция

Суал-жаваб

Себеб - жавабдарвал тахъун

И мукъвара "Лезги газетдин" редакцияди Мегъарамдхурун райондин Хъартас-Къазмайрин хурие яшамиш жезвай Ярагъмедин Ярагъмединовай тава-къудин чар атана. Ада къизива:

"Гъуреметлу редакция! Мегъарамдхурун райондин Хъартас-Къазмайрин, Сулейман-Стальский райондин Даркүшрин, Къурагъ райондин Кумухърин ва Дербент райондин Лукъеварин хуриерин, гъакъни Белих поселокдин агъалийривай патай Көз къизвайди Ярагъмедин Ярагъмединов я. Кар ана ава хъи, винидихъ за тъварар къунвай вири хуриера электроэнергиядади таъминарунин карда мукъвал-мукъвал ара амлунар, къайдадик квачирвал жезва. Идахъ галаз алакъалу яз хуриерин агъалияр четин гъалара гъалтзана, гъикл лагъайла, абурун яшайшидин шартлар электроэнергиядилай еке аслувиле ава. Электричестводади таъминарунин карда ара амлунар хъун себеб яз, газа агъалийривай къвалера ишлемишавай техника (телефизорар, холодильник) къайдадик хкатзана, инсанар хъвадай яд ава-чиз амукузва ва икъл мад. Чаз малум тирвал, чи хуриериз Дербент шегъердин электрический сетри къуллугъазава, подстанция лагъайла, Белих поселокда ава.

Тълабзана Көвевай и меследай къил акъудун ва чи хуриера электроэнергиядади таъминарунин карда дамлана нукъсанар хъун квехъ галаз алакъалу ятла чирун".



Редакцияди агъалийривай арза "Дагъустандин сетьевой компания" АО-дин идара ийизвай директор Муртазали Гитинасуловав агакъарна ва и хуриера татугай гъалар арадал атунин себебар гъихтилнбур ятла, гъадан гъавурда тун талабна. Идарадай хтай жаваб ихтиндиги я:

"Гъавадай физвай виниз тир напряжендин (10 киловольт) линиядин "Белиджи" фидердин (№ПС 110/35/10кВ) къалах ахтармишнин нетижада малум хъайлувал, Дербентдин РЭС-рин ОДГ-дин журналдин къинралгас аласу яз, Лукъеварин, Кумухърин ва Даркүшрин хуриер электроэнергиядади таъминар-завай 1-нумрадин фидер 2018-йисан 1-июндилай 25-декабрдади 18 сеферда хкатнай. Бязи вахтара ам, арзайрин бинедаллаз, ремонт авун патал худзазавай.

Амма чехи пай душушшар и кардин себеб линиядал авария жедай гъалар арадал атун тир. Ихътин гъалар, адет яз, агъалийривай къвалера авай ва я исси ава-чир 0,4 кВ-дин линийрал ва трансформаторрин подстанцийрал жезва. Вучиз лагъайла, газа вахтара подстанцийр, электротадаракар тайинарунин къайдайрал (ПУЭ) амал тавуна, гъилк квай материалпракай, энергетикар тушир касри эцигзана. Идалайи гъеири, абуруз лазим къайдада къуллугъавун таъминарава, нетижада и карди ақалтлай четин гъалар арадал атун тир.

Къетлендаказ къейд ийиз кланзана хъи, электриклин линия 50 йис идалай вилик туханвайди я. Адан ярғивили 20,5 километр тешкилзана, 8,85 км агъалийрингбур я. Исси ава-чир ва агъалийривай линияр аслу гъисабдай цийи участокра (микрорайонра) ава.

И месэлади вичив бинедилай эгечун истемишза-ва. И кар патал цийи микрорайонриз электричество тухдайла, технический вири истемишунрал амал авуна, алана тир трансформаторрин цийи подстанцийр эцигна къанда, яни хуриерин агъалийривай къадар газа хъунхъ галаз алакъалу яз, электросетарни кутугайвал түккүльр, абрул ала аямдин истемишунриз жаваб гудайривай авун лазим я. Федеральный закондин (ФЗ №131) бинедаллаз, и месэла хуриер электрикли-мишунал машгүл тир чаддин самоуправленидин органрин хиве ава".

М.Гитинасуолова гайи жавабдай малум жезвайвал, хуриерин мулкар электрикдин линияр къайдада ва трансформаторрин подстанцийр лазим къадарда хъун чаддин администрацийрлай аслу.

Бегенмиш хъана

Хазран КЬАСУМОВ

Цийи йисан вилик квай йикъара Къасумхурел Лезгийрин Стлал Сулейманан тъварунихъ галай государствовин музыкадинн драмадин театрдин артистар мутьман хъана. Абуру "Шиирралди Дагъустандин тариф авурбур" фестиваль-конкурсдин сергъятра аваз Ибрагим Гъусейнован "Етим Эмин" трагедиядай Дагъустандин халкъдин артист, театрдин къилин режиссер Мирзебег Мирзебегова сэгнеламишнавай тамаша къалурна.



Райондин культурадин дворецидин чехи залда къалурай тамашадиз килигиз неинки районцентрадин, гъакини саки вири хъерайни цудралди инсанар, райондин руководителар атанвой.

Сифте сэгнедиз райондин администрациядин къилин 1-заместитель Лацис Оружев ва театрдин къилин режиссер Мирзебег Мирзебегов экъечина. Л.Оружев Эминан йисан сергъятра аваз районда тухтай мярекатрикай, халкъдин патай Эминаз авай къанилийгэгээндаказ рахана.

М.Мирзебегова Етим Эминан 180 йис тамам хъайи йисуз цийидаказ "Етим Эмин" тамаша сэгнеламишнавай трагедиядай Дагъустандин халкъдин артист, театрдин колективидиз сагърай лагъана.

неда эциг хъувун театрдин колективдин агалкъун тирди квейдна, алай вахтунда театрдин колективиди, Дагъустандин халкъдин шаир Стлал Сулейманан 150 йисан юбилейдиз гъазурвилер акун яз, ХХ асирдин Гомеракай тамаша сэгнеда эцигунал къвалахзавайди хабар гана.

Сэгнеда артистрин ихтиядра гъатна. Тамашадин гъерекатар Етим Эмин яшамиш хъайи ва ада вичин жавагырар яратмишай XIX асирдин юкъвара къиле физва. Сэгнедилай тамашачийриз Етим Эмин (РФ-дин лайихлу ва РД-дин халкъдин артист Абдуллаев Гъабибов), Тукъезбан (РД-дин халкъдин артистка Фаризат Зейналова), гъа девирдин алимар тир Хважа Мегъамед эфенди (РД-дин лайихлу артист Сайдин Думаев), Алкъвадар Гъасан эфенди (РД-дин лайихлу артист Руслан Пирвердиев), Күчре округнин хан Юсуф (РД-дин лайихлу артист Ибрахим-халил Рамазанов), Етим Эминан стха Мелик (артист Гъамзабег Эмиралиев), Етим Эминан гъвеччи руш Мислиммат (Дербент шеъгердин 21-нумрадин юкъван школадин 4-классдин ученица Марьям Загырбекова), округда машъур алым Услар (артист Казбек Думаев), хуруну кавха Фетягъ (РД-дин лайихлу артист Агъахан Агъаханов) аквазва.

Гъа девирдин гъахъсувилер, халкъдин залан умъур, Етим Эминанни Тукъезбанан михъи мутьуббат гъямни артистрилай устаддаказ къалуриз алакъна. Тамашадик хъульрун-зарафат квай шад сэгненеяр, халкъдин агъни-агъузар, Етим Эминан мурадарни рикъин хиялар къалурздавай маниярни гзаф квай. "Етим Эмин" тамаша райондин агъалийриз гзаф бегенмиш хъана.

Тамашачийри артистриз цуквер багъишдайлай гъульчан, Лацис Оружева мутьман хъунай, фадлай халкъдин вил алай тамаша сэгнеда эциг хъувунай ва къалурунай райондин къил Нариман Абдулмуталибован, районэглийрин тъварунихъай театредин колективидиз сагърай лагъана.

Аялриз шадвал багъишна

Ира ШИХВЕЛЕДОВА

Алатай йисан эхирия Махачкъалада, "Европа" тъвар алай межлисирин залда, ДЦДОДИ-ди (Дагестанский центр дистанционного обучения детей-инвалидов) "Михъи рикъ" фондунихъ галаз санал, "Рұғъдиз виклербүр" лишандик кваз, еке мярекат къиле тухвана. Ана республикадин саки вири пишпелер 400-далай винизнабугаялри иштиракна.

Ихътин мярекат къиле тухуз са шумуд юс я. Ана аялриз чипиз-чеб аквазва (аялри скайпдай чирвилер къачузва), абур муаллимрихъ галаз гъурьышши жезва, аялрин руғът хажзава.

Цийи йисан сувариз талукъарнавай мярекатдин программадик театрдин тамашайрай чукар,

машгъур артистрин манияр, къульпер, аниматоррин тамашаяр квай. Аялри къульпер авуна, манияр лагъана, шириар къелна. Абурун шадвилыхъ къадар авачир. И кар акур диде-бубайри мярекатдин тешкилатчийриз рикъин сидкъидай чухсағылт лагъана.

Цийи йисан сувар аялриз РЦДОДИ-дин директор Гъажимурат УСМАНИЛАЕВА, республикадин образованидин ва илимдин министерстводин отдельдин начальник Жамал АТАЕВА, Дагъустандин гъукуматдин А.Тахо-Годидин тъварунихъ галай музейдин директор Пахрудин МЕГЪАМЕДОВА, "Михъи рикъ" фондунин векилри, журналистри, муаллими ва атанвой маса мутьманнин төбикна.

Мярекат тешкилуник къильн кутурбүрүз рикъин сидкъидай сагърай лагъана, и жууредин мярекаттар инвалид аялар патал мадни жедайвилин умудлувал къалурна.



Суварин межлис

Желил ЖЕЛИЛОВ

Цийи йис алукудади са шумуд югъ амаз, Мегъарамдхурун райондин Бут-Къазмайрин хууре кардик квай "Золушка" тъвар алай баҳчадиз хурунуни карчи Рамазанов Муфталидин Талабуналди школадин муаллимар - Мурад, Да-глат ва и цаарарин автор илифна. Баҳчадин заведующий Ф.Сулеймановади къалахдикай ихтилатарна...

2004 - йисалай кардик квай баҳчада аялар, пуд дестедиз пайна, тербияламишзава. Аниг гъвеччи колективиди, гъил-гъиле къуна, гъакъисагъвиледи зегъмет чугвазва. Аялриз тербия ва чирвилер гун, гъар жууре къугъунар тешкилун, абур

машгъуларун тербиячийри чин къилин везифа яз гъисабзава. Аялрихъ галаз суварин мярекатар тешкилзава. Аниг аялрин диде-бубайризни, мугъманризни эвер гузва.

Чунни баҳчада Цийи йисаз талукъарнавай межлисдин иштиракчияр хъана. Аялри ашкъидалди къульерна, гъар жууре къугъунарна, манияр лагъана, шириар къелна. Гъульчанлай аялриз Аяз бубадин савкъатар гана.

Карчи Рамазанов Муфталиди бицекрэз ва баҳчада зегъмет чугвазва аялар, абурун диде-бубайар, чунни рази яз амукъна.

Чин пайни кутазва



ЧИ МУХБИР

2018-йис чи улькведа волонтеринди тир. Жемиятдин, ватандиз менфятул крат чин гъульчанларди тамамардайбур, ахътин серенжемрик къильн кутадайбур вири де-вирра хъайди я. Эхиримжи йисарда ихътин кратик иллаки гъерекат акатнава.

2018-йисан сентябрдилай, волонтерин йисан сергъятра аваз, Къурагъ райондин Моллакент хурун мектебдин муаллим Жульетта Омаровади вичи тарс гузай аялрикай ибарат волонтеррин "Цийи не-силд" десте арадал гъана. А члавалай инихъ "Цийи не-силд" хайт чал хуныз талукъ гъерекатрикни къильн кутазва. Баркалла чипиз!

Эминан 180 йисан юбилейдиз талукъ яз адан шириар къелна, видеороликар арадал гъана, 9-11-класстра къелздавайбурухъ галаз "СПИД-дин вилик пад къан" темадай съзъбетар...) къильн талукъарна къильн тухтай "Хъвер багъишин" серенжемдин сергъятра аваз хуруну набут аялриз савкъатар гана. РФ-дин Конституциядин йикъз талукъарна, "Чна спорт хъязава" серенжем тешкилна.

Ихътин мярекатрилай, серенжемрилай гъейри, волонтерин дестеди ялгъуз хъянвай яшул инсанризни къумекар гузва. Дестедин планар мадни къалин я. "Цийи не-силд" хайт чал хуныз талукъ гъерекатрикни къильн кутазва. Баркалла чипиз!

ГАЗЕТ КИЕЛЗАВАЙБУРУН ДАФТАРРАЙ



Гъемдуллагъ БАБАЕВ



“Переучет”

Алимурадни Селимхан гзар кеви дустар тир. Абурун арада датланза зараптарни хъурунунар жедай. Иллаки - кимел атай чавуз. Вирибүр, кисна абурун гафарихъ ябакализ, лезет къачун, хъуредай.

Алимурад Селимханалай фад эвлениши хъана, сусаз са ругуд аялни хъанвай. Селимхан лагъайтла, яхцүр яисас акъатайла, эвлениши жез эгечина. И кар фикирда къуна, Алимурадан сив хурууын кимел ачу хъана:

- Я къей хва, Селимхан, - лагъана ада хъуурез-хъуурез, - са яхцүрни цүд яисас къувани тахъанмаз, эвлениши жедани? Акурубу, ван хъайбуру ваз вуч лугъуда? Регъуль тушни?..

- Бес вун вучиз 18 яисни тахъанмаз эвлениши хъана? Ваз айб тахъайла, яхцүр яисас акъатнавай заз регъуль жедани?

- Я дуст кас, зак а кардал са тахъирни квач. А чавуз зун ахварик кваз, диде-бубади свас гъана. Заз вуч ятла чизвачир.

- Гъа-гъа... гъа! – хъуренса Селимхан. – Валлагъ, вири лацу тапарар я!

- Абури сусан сандухдай экъечайбур я...

...Свас гъана са гъафте арадай фенач, гила Селимханалай кимел атай Алимурадаий зарапт ийиз къан хъана.

- Алимурад, - лагъана ада, - сенфиз заз са ажайб ахвар акуна.

- Ахъяя, вуч ахвар ятла, хийирдиз хъуй, - лагъана Алимурада. – За ваз яб гузва.

- Дүз лагъайтла, ахварай зи къилин Азраил малаик атанвай, зи чан къачумир.

- Жеч гъя! Ахпа гъык хъана?

- За адаам – минет авуна, бес зун эвлениши хъана са гъафте туш, аял-куялни тахъанмаз, ваз Аллагъдин хатур аватла, зи чан къачумир. Захъ фадлай эвлениши хъанвай са дуст ава, адаах ругуд аялни хъана. Гъдан чан къачу лагъана, ви твар къун хъана завай. Азраил малаик зи мес-ляйтад рази хъана, зи дело къани кутунва. Гила, дуст кас, жув-кувал мукъялт хъуху, - лагъана, ам сив къечи хъиз къуна, Алимурадал хъуреда.

- Я залум, абурухъ переучет жедай вахтар авайди я, - лагъана Алимурада. – Вара-вара ви дело винел ахъалтдайвал тахъуй! Ажални мугъман вилив хүн тавунмаз къведай адет...

Ансамбль “Берекат”

Үлькве базардин шартларал эпячиз башламишай, инсанар санай – масанин (ъттапа къе-цепатан ульквейизни) физ-хквэз, гъарда вичиз къазанмишдай, кылт хъудай рекъер жагъурзаяв вахтар я. Чи музикальный ансамблдин иштиракчынри, концертдин программа түккүрнана, меркезда тамашчийрин вилик экъечайвал хъана. “Са къил хъудай рехъ чазни ақьатда”, - лагъана, фикирна чна. Гъар репетиция къиле тухудай чавуз ансамблдал твар эцигун патал чи арада гъүжетар къиле физ хъана. Сада “Азарт”, мукъуда “Гъайбат”, пуд лагъайда “Ялахар” твар эцигайтла, хъсан яз гысадзовая. Виже къведач лагъана къуд лагъайла. Виридалайни хъсан тварар “Жавағыр”, “Мегърибан” тушни?

Гъүжетар хъанатлани, ансамблдал “Берекат” твар эцигна.

Чун меркездиз мугъман хъана, лазим чайрал афишайрии алкүрна. “Берекат” ансамбль атанва лагъай ван галукъай къван ксар вири филармонияндин залдихъ ахмиш хъана. Яваш-яваш музыкадин сесиналди перде ачухна, концерт башламишна.

Бахтунал хъиз, и легъзеда “Берекат” твар пердедал алкүрнавай гъарфарикай къиле авай къве гъарф Б и Е хкатна, чилел (пол-дал) аватнаваз хъана. Пердедал “Рекат” твар аламукъна. Халкъ лагъайтла, чаз килигиз, тажуб хъана амукъна. Яваш-яваш залда гъулгула гъятаз башламишна. Яраб и ансамблдин твар “Рекат” ятла, “Берекат”? – лугъуз, сада-садавай явашдиз хабарар къаз хъана. Дүз лагъайтла, чи ансамблдик дад алай са манидарни квачиз, сугъул тир, та-

машчайрин гъульялар акваз-акваз чур хъана. Эйбекер сесер акъудзавайбур акурла, залди къал къачуна. Эхирни са ни ятлани залдай гъарайна:

- Я стхаяр, вахар?! Чун “Рекатрикай” датлана икрага хъанвайди квэз чида. Концертни “рекатчийринди” хъанани? Герек туш чаз къу концерт, күтъягла!

Концерт къиле тухузвайди тадиз залдихъ элкъвена: - Гъурметлу юлдашар, - лагъана ада. – “Рекатрикай” рахайла, чи вилериизни иви къвезва, абури аквадай вилер эсиллагъ чахъни авач. Чи ансамблдин твар “Рекат” вай, “Берекат” я, “Берекат”!.. Пердедикай хкатна, чилел аватнавай къве гъарф хажна къалурна. Мад залдай сада гъарайна:

- Чаз къу ансамбл гъхътиндиг ятла аквазва. “Берекат” квэз лайхху твар туш. Твар дегишина къланда!

- Лагъ, вуч твар эцигун теклифзана вуна?! - “Текъин чара!” - гъарайна залдай...

Халкъди дүз са сядта капар яна. Адайлай къулухъ мад меркездиз?..

Намик ФАРЗАЛИЕВ

Теги МЕГЬАМЕДОВ



Къиле тефей зарафат

Окъван классра авайла, чаз лезги грамматикадин са тарсuna, къвалин къвалах яз, жува түккүрнавай шишир, гъкаяя, я тахъайтла, мискалар хъайтлани къвинин тапшургъу гана. Классда къелна къланзай.

Заз и къвалах кълиз акъудиз залай чехи ваха къумекна. Вичи хъченвай пуд куплетдикай ибарат тир са шишир зав вуганай.

Классда авай садазы хабар тавуна, шир жува хъченвайди я лагъана, къелней.

Муаллимди, гъелбетда, къимет “вад” эцигнай...

Чи классдин вири аялри чипин шадвал чуңынхариз тежез, къвале къвена гъазурнавай “шайэр”, сада - сада къелиз, дамахардай. И сефердани гъак хъана. Амма чи гадайрикай сад, зи дуст Алим, тарсуниз хъсандин гъазур хъанвачир. Зани, захъ галаз са партада ацукинавай Селима дуст Алимаз къумек авун фикирдиз къачуна. А яисара чи хъуруъз, вичин хванахвадин патав ичкидал рикл атай, вичел тварни Назар атай са итим къведайди тир. Адан твар инсанрин сиве - сара гъатнавай, адан тварцихъ къадай рифмадин гафар рикл ала зугъудай. Чнани къе адад тварцихъ рифмаяр аканна: Назар, газар, базар, азар...

Зани Селима и гафар шириррин къайдада түккүрнавай царара тұна, Алимаз къумек яз вугана.

- Яда, Алим, эгер вуна са шейни къхин таврутла, ваз муаллимди, къвалин къвалах гъазурнан лагъана, къимет “къвед” эцигда. Къхен хъайтла, белки, са тимил къван хъсан къиметин эцигин. Вуна, чузыкни тавуна, и шишир къела. Геждалди авур чи алахъунри Алим разивилел гъана.

Лезги тарсунин вилик квай переменадин вахтунда Алима чна вугай царар вичин дафттарда къхена.

Зазни зи дуст Селимаз, и царар Алима вугана, са хъуруън-зарафат ийиз къланзай.

Амма кар масакла фена.

Ингье зенг яна. Лезги грамматикадин тарсашлашина.

Муаллимди классдин журналдай, алфавитдин къайда хъналди, аялри са-садаз доскадал эверзаяв. Аялри чи гъазурнавай къвалин къвалах къелзай. Муаллимди, вичиз меслят акурвал, къиметарни эцигзай.

Ингье нубат чи дуст Алима атана.

Чун элкъвена Алима килигайтла, адад чин яру чичек хъиз авай. Адаз муаллим вичин гъавурда дүз ақын тийиз кичезвай. Зунни Селим вил ала зуқкынава, и къвалах квельди күтъяль жедатла лугъуз. Чи фикир тир: Алима шишир къелна күтъягъайла, муаллимдиз, адад къхей шишир ягънатдин царар хъиз аквада, Алима къимет “къвед” эцигда.

Алима вичин дафттарда хъченвай царар къелиз башламишна:

Зун феййла Къасумхуърел,
Акуна заз Назар,
Назараз акуна базар,
Фена базардиз Назар,
Къачуна газар,
Түнназди Назара газар,
Галукъана даахъ азар,
Галукънамаз даахъ азар,
Ярх хъана Назар,
Цавалди хъана къуар!

Вичи хъченвай царар къелна күтъяль Алима, муаллимди вичиз лугъудатла вил ала зуқкынава. Муаллимдин ачу хъайи чин акурла, чун гъасялда гъавурда акуна: зунни Селим ягъалмиш хъана.

Гъа и арада муаллим, вичин вилерал алай айнайрай Алима килигна, суал гана:

- Шишир вуна къхейди яни, чан хва?

- Эхъ муаллим, за къхейди я, - жаваб гуда Алима, реғъувал, кичевал кумачиз.

- Баркалла ваз, хъсандин къхенвай, гъа ик къела, чан хва! Ацуку - “вад” лагъана, вичин вилик квай журналда Алиман тварцихъин вилик “вад” эцигна.

Шадвилин къадар артух хъайи Алиманай хъвер къаз жемзачир. Доскадилай вичин партадихъ фидайла, чаз ам ақи килигнай хъи,

чун гъасялда гъавурда акуна. Адаз сифтедилай чизвай къван, чна зарафат патал а царар къхиз турди.

Зунни Селим, сад-садас килигиз, лампрай аватайбур хъиз амукъна...

- И чал чидайтла, и шишир за келдай, - лагъана Селима, гъайф чуугуна хъиз. Ада хъченвай маҳунай муаллимди къуд эцигнавай...

Гъажиагъа МЕГЬАМЕДШЕРИФОВ

Тади къачумир

Сифте жив къванваз акур дагъдин ценерив гвай чехи хъуруън аялрин шадвилин тум-къиль авачир. Нисинлай къулухъ мектебдай хтала, са бязи аялри, фуни түлн тавуна, дидейрай гъарайр физ, алтерарни гваз ава-хъиз тади къачузвай. Амма 10-классда хъсандин къелзай Абилин рикл маса карди гъевеслу авунвай. Ада фу түрдәлай гъуънин дахдивай хабар къада:

- Я дах, шаз вуна заз, гъа ик вадар аваз келайтла, 10 - классдин ақъатайла, сифте жив къвайила, тфенгни гваз къилди гъуърчез фидай ихтияр гуда лагъанайни?

- Эхъ, чан хва, лагъанай. Са хилен тфенгни къачуна, алад тамуз. Анжака за ваз лагъайвал, хата квачиз гъуърч авун рикелай алудмир. Мадни, вуч ийиз хъайтлани, тади къачумир, юғ мичи жедалди къвализ хъша.

- Хъсан я, дах, хкведа.

Тфенгни, ацурнавай са вад патрумни къачуна, Абил, хвешивиляй къвачерик квай чилни гъистийиз, тамухъди рекъе тътана. Юғ нисинлай алатнавайтлани, са тимил вилик къун хъурунвай живеди гелер квадар хъурунвай. Абил тада гъикъван къе-къвенатлани, адад я къуырен гелер, я тамун верч, къвед, чуылдин урдег къванин гъалтнан. Юғ няни жезвай, чилин цифни атана, тада кътнавай. Живедин цверекларни цава къгульваз гаттунавай.

Элкъвена хъведай рекъе Абилин рикел дахди садра чурун вак ягъай мукъуын патав гвай тамун гапталда авай къени кицикин тар алай чка хтана. Чуру тарарак тур кутун хъурунэгълийирин адет тир. Икл тирвиял тада къени емишрин тараарни пары ава. Яръгал аламаз са таран күкъай, “Къаргъ-къаргъ” ацалтна, гъайрзаявай, гъа къарагъна, лув гузай пехъерин луж акурла, ваклар атанвай хътиндиг я, фикир Абила. Аниз мукъва хъайила, кицик тар галайвал живедилай са гъихътин ятлани гелерни аквазвай. Мад шаклувал амачир.

Явашдиз, къвачерик къурай цамарин, хилерин ванери гъуърч кхунар тавурай лагъана, кицик тар авай урьышдиз мукъва хъана, хъсандин килигүн патал Абил мегъүн таран къулухъ чуынхъ хъана.

Килигайтла, ана ваклан далу хътин рагъуди аквазвай. Тфенгда ири гүлле алай патрум тұна, лишан къаз тфенг жажайла, дахдин гафар рикел хтана. Абила инихъ - анихъ килигина, тфенг мад къульнуз вегъена. Мегъүн тарал акъахна, ваклан хер хъана калтугайтла, адад хура акъ

Дин**Суал-жаваб****"Ас-салам" газеттадай**

■ Кыилел затт алачиз капл иийдай ихтияр ва и карда нагъакъанвал авани?

- Ибн Гъажар аль-Гъайтамиди вичин "Тульфат аль-Мугътаж" ктабда лагъанва: "Инсанди, капл иийдайлла, кыилел затт алуул тавун нагъакъан кар я".

Ад-Димъятиди "И, анна ат-Талибин" ктабдиз ган-вай вичин баянра кхизива: "Кпуну жув гъурчегарун, гъа жергедай яз кыил кевириунни суннат я".

Идалай къулухъ ибн Гъажара гъавурда твазва: "Кпуну кыли-лай хуттунунин нагъакъан-вал ана ава хъи, им кп-на мұнтыльгъивиз ва да-максузвилл аксивалза-вой къмат я".

Къарап:

Кпуну кыилелай хуттунун нагъакъан (макруг) кар я, вучиз лагъайтла, им суннадиз ва капл иийизвайди гъи гъалда хъана кланзатвла гъадаз акси я.

"Лезги газеттадай" ара-бир диндин пак кхъинар жезва. Гъавилий ам чиркин чайрал гадарун къадагъя.

**Чи ватанэгълияр - гъар сана
Ватанперес хизан**

"Хъсанвал я цавай ават-дач, я ам вич-вичелай чиляй экъечидач".

Княс МЕЖИДОВ

Кысмет, насиб. Ада инсандин уймуырдиз гүзет тавур хътин вакъияр гъида. Гъавилий лугъувачни: "Кысметдихъай катиз же-дач". Хизандин жуъреба-жуъре гъалар себеб яз, газа лезгияр кысметди къариблухриз ақындуна. Шад жедай кар ам я хъи, ахътин ватанэгълийрин арада агалкүн-ралди чипн квалахар кылиз ақ-удздавай, бажарагъ авай, гъа са вах-тунда халкъдикай, ватандикай фи-кирзай, инсанпересвилиннин ватанпересвилин чешне къалурзаяв касарни тимил ава.

Ихътинбурукай сад алай вах-тунда Москвада яшамиш жезвай, эцигунрин материалар арадал гъизвай "ИксДом" компаниядин проектирин руководитель яз квалахазавай **Земфира Къалабеговна САДЫКЪИ** я. Ам 1965-йисан 26-сентябрдиз Хив райондин Хъукъварин хуъре къуллугъчидин хизанда дидедиз хъана. Адан буба Къалабег Алиметовича газа фисара А.А. Тахо-Годидин тъварунихъ галай педагогикадин НИИ-да урус чалан сектордин заведующий яз квалахана, диде Къияханум Къур-балиевнади хейлин фисара урус чалан тарсар гана. Хизанда вад аял чехи хъана. Вирида ДГУ та-фаватлудаказ күтъяна. Земфира Къалабеговна хизанда къвед ла-гъай велед я. Чехи стха Аликбер Аликберов алай вахтунда РАН-дин Востоковеденидин институт-дин директордин заместитель, Юкъван Азия, Кавказ ва Урало-По-волжья чирунин централдин руково-дитель, Central-Eurasia.com информациядинни аналитикадин портал арадал гъайди, РАН-дин эксперт я. Юкъван стха Алимет Къалабеговица компаниядиз ре-гъбервал гузва. Гъар мумкинвал

ринни алишверищдин краарл маш-гъул я; тешкилатди эцигунрин квалахар ишлемишдай хуси ма-териалар арадал гъизва.

Земфира Садыкъидин хизан милливал хъзвай, хайи чалан, эдебиятдин къайгъу чуғазвазвай ватанперес хизан я. Газа кватай чка-дал къеид ийин, Земфирадин уймуырдин юлдаш Раиф Садыкъи машгъур алым, шаир Мегъамед-Гъалиб Мугъульдинович Садыкъидин стхадин хва я.

"Москвадин лезгияр" обще-ственний тешкилатдин активист яз, абурун хва Арсен Садыкъи об-щественный квалахарлни маш-гъул жезва, гегъенш къатариз раижавацтани, дарда авай инсан-риз, азарлубуруз алакъдай къумекар гузва.

Гъар йисуз Москвада Яран су-вариз талукъ мярекатар тешкилу-нилай гъеири, Садыкъириин хизан-ди Москвадин миллетрин квалае цулдайлани газа милли мярекатар, гъурушар тухвана. Дағъустан-дайни мұнъманриз теклифиналди, Москвада Стлал Сулейманаз, Етим Эминан 180 йисан юбилейдиз, Етим Эминан яратмишунар ахтар-миш алым Гъалиб Садыкъидин 100 йисан, Асеф Мегъманан юбили-риз баҳшнавай милли мярекатар, алай аямдин тівар-ван авай шаир Седакъет Керимовадин ши-иаратдин межлис ва масабур къи-ле тухвана.

"Зи диде Къияханум Къурба-лиевна зегъметдин ветеран я. Адан ученичи гъамиша разивилин чарар кхизива. Зи пуд стхани Моск-вада яшамиш жезва. Гъвеңи ватан-диз гъар йисуз хъфизватлани, ина ахвараини чаз хайи ерияр ак-вазва", - лугъузва Земфира Къалабеговнади.

Къуй чи ватанэгълийрихъ, гъи-на аватлани, чандин сағъвал, квалахда мадни агалкүннар хъурай!

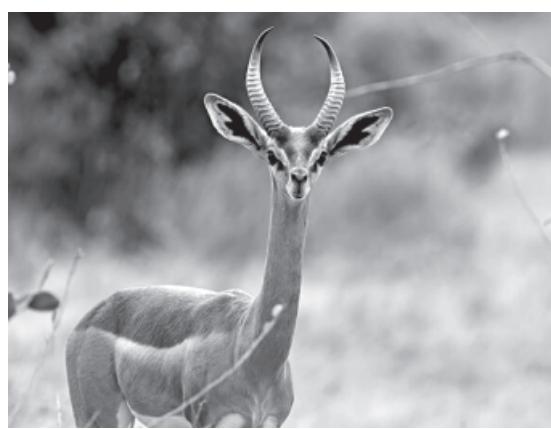
Хъайила, ам хайи хуъруз хквэз-ва. Ана вичиз цийи квалахни эциг-нава. Гъвеңи стха Мурад Къалабегович компаниядин филиалпри-кай садан директор я. Дағъустан-да Земфира Садыкъидин анжак-вах (Гъулнара) яшамиш жезва. Фи-логиятдин илимрин кандидат тир ада Махачкъалада урус чаланн литературадин тарсар гузва.

Земфира Садыкъиди ДГУ-дин филологиятдин факультетдин урус ва Дағъустандин чаларин отделение күтъяна. Дағъустандай Моск-вадиз күч хъун кысмет хъай-вилия хъягъай пешедин (хайи чалан мұаллимвилин) рекъяй квалахдай мумкинвал хъанач. Амма мұаллим яз ада Москвада квалахана. Уймуырдин юлдаш Раиф Садыкъиди халазан пуд веледиз - са рушазин къве хиз-тербия гана. Руш Маринадини чехи хва Арсена экономистилин пеше къачунва. Гъвеңи хва Максим Бауманан тъварунихъ галай МГТУ-дин студент я. Марина Садыкъиди З йисуз Дағъустандин Гъукъуматдин Председателдин меслятия яз квалахна. Алай вах-тунда Россиядин Минпромторгда от-делдин начальник я. Арсен мар-кетолог я, ада 11 йис идалай вилик тешкилай хизандин компанияда квалахазава. А компания эцигун-

Миргин жинсиникай тир и гъурчег гъайван Афри-када яшамиш жезва. Гардан газа яргъи ва квачер къакъан тирвилляй геренук гъвеңи жирафти тешпиль я. Адаз гъатта жирафтин жейранни лугъузва. Геренукдин заланвал 35-далай 52 килограммдал къван жеда. И гъурчег, масабурулай тафаватлу гъайван-дин ранг ярувал квай туракъди я. Вилерин къерех-рив лацу tlexver, крчар лагъайтла, анжак эрекк гере-нукдал жеда.

И ажайиб гъайван Эфиопиядин, Сомалидин ва Танзаниядин кеферпатаан мулкарла яшамиш жезва. Тульниз абуру таарин, кул-кусирин пешер ва таза цуырцер ишлемишда. Жирафтин хъиз, и гъайван-дин мезни мягъемди я. И жинсинин мұнкуб гъай-ванрилай тафаватлу яз, гардан газа яргъиди ятлани, эгер къакъан таарин хилерив агакъ тийиз хъайитла, геренук, къулухъан къве квачел акъвазна, тим-тик хжак жеда.

Къердавай тимил жезвайвилай и гъайван Яру таб-да гъатнава.

**Квез чидани?
Геренук**Дүньяда**Къадагъа авунва**

Кыблепатан Кореяды супермаркеттера алвердин чайра пластикадин пакетар ишлемишун къадагъа авунва. Идакай "Ренхан" агентстводи малумарзава.

Сергъят эцигунин серенжем 2019-йисан 1-январдилай къуватда гъатнава ва ам и улкведин 11 агъзур супермаркетдин ал-вердин 2 агъзур централдиз талукъ я. Туквениз къевзай муш-теририз гила пластикадин пакетрин еринда чарчин ва я парчадинбур теклифун лазим я. Пластикадин пакетра анжак як ва ба-лугъ твадай ихтияр гузва.

Цийи къанундал амал тавур туквен 2,6 агъзур доллардив агакъна жерме ийиди. Идалай вилик Кыблепатан Кореядин тук-венра пластикадин пакетар пулсуздаказ маса гунал къадагъа эцигнавай.

Къеид ийин, 2018-йисан октябрдиз Гуржистанда яцувал 15 микрондилай тимил тир полиэтиленовый пакетар ақыдунал, абуру маса улквейрай гъунал къадагъа эцигунин серенжем къуватда гъатна. 2019-йисалай лагъайтла, Гуржистанда пластикадин вири жуъредин пакетар къадагъа авунва.

Багърийриз күмек

Челябинский областын Магнитогорск шегъерда газа мерте-байрин кваль чукунин мусибатдики къеиди ва зарар хъайбурун мукъва-къилийриз гудай күмекдин къадарар тестикъарнава. Ида-кай ТАСС-ди хабар гузва.

"1 миллион манат - мусибатдин нетижада къейбурун хизан-рин тъар са нефесдиз: 400 агъзур манат - сагъламвиллиз залан ва юкъван гъалдин зарар хъайбуруз; 200 агъзур манат - сагъламвиллиз къезил зарар хъайбуруз", - къеңенва чешмеди.

Идалайни гъеири, эмнени кважуники зиян хъайбурувай гъар хизандиз 300 агъзурдалай 500 агъзур манатдал къван, гъакъни вафат хъайбуру кучукун патал 31500 манат пулдин тақъатар къа-чуз жеда.

Магнитогорск шегъерда инсанар яшамиш жезвай кваль 31-де-кабрдин экунахъ чкана. Кылип себеб яшайишда ишлемишза-вай төбии газ хъиткъинунихъ галаз алакъалу ийизва.

Асланди кукъарна

Америкадин зоопаркда клеткадай акътатай асланди анин къул-лугъчийрал гъужумна. Идакай "USA Today" чешмеди хабар гузва.

Агъвалат Америкадин Кеферпатаан Каролина штатдин чурун гъайванар авай зоопаркда арадал атана. Вагъшиди паркунин мул-кар къайдадик кутазвай къуллугъчийрал гъужумна ва 22 йисан яшда авай руш Александра Блек кукъарна. Зоопаркдин жаваб-дар къуллугъчидин гафарай, руша ина квалахиз къве гъафте къван тир.

Полициядин къуллугъчияр аслан секинариз алахъна, и кар къиле фенач. Рушан мейит вахчун патал асландиз гъулле гуниз мажбур хъана.

80-далайни газа гъайванар авай а зоопаркдиз гъар йисуз 16 агъзурдада агакъна инсанар къвезва.

Къалл пулар

Россияда виридалайни газа къаллдаказ акъудзавай пул 5 агъзур манатдин чар я. Идан гъакъиндай МВД-дин пресс-центрда-ди малумарзава.

"Къалл пулар акъудайбуру 2018-йисан девирда газа-гиза-5 агъзур манатдин чарар арадиз гъана", - малумарзава ТАСС-ди.

2018-йисан 9 вицда алишверища къекъевзай Россиядин ва маса улквейрин 29 агъзурни 7 виш ракъун ва чарчин къалл пулар МВД-дин къуллугъчийри вахчуна. РФ-дин УК-дин 186-статьяды къалурнавай тахсиркарвилер газа-гиза Москвада ва Подмос-ковъеда регистрация авунва. Къалл пулар тукъурунин тахсир-карвилерин жигъетдай Санкт-Петербург, Ленинграддин область ва Краснодардин крайни къулухъ галамукънава.

2018-йисан июлдиз Центробанкди 2 агъзур манатдин къалл пулар банкнотар дырздал ақытнавайда малумарнай. Къеид ийин, 2 агъзур ва 2 виш манатрин банкнотар Россияда 2017-йисан октябр-дилай ишлемишзала. Чешмедин делилралди, 200 манатдин къалл пулар банкнотар акъуднавай къанунсуз дүшүшүшар гъеле малум туш.

Трампани Эрдоганан меслят

Сириядай США-дин къушунар эхкъечайдалай къулухъ ИГ-диз (ИГ тешкилат Россияда къадагъа авунва) акси яз тухузтай женерай жавабдарвал Түркиядин вичин хивез къачун ва боевик-риявай вахчунай мулкар идара авун лазим я. "Washington Post" чешмеди хабар гузайвал, идан гъакъиндай Д. Трампни Р.Т. Эрдо-ган, телефондай раҳадайла, меслят хъана.

Анкаради США-дивай Сириядин курдривай яракъар вахчун ва түркверин къушунизни абурун тереф хузвай къуватриз гъава-динни логистикадин жигъетдай күмек гун истемишзала. И мес-лята мукъвара Болтон Түркиядиз фейи вахтунда веревирда.

Чешмеди къеидздавайвал, пентагондин ва госдепартаментдин къуллугъчийрин фикирдалди, түркверин къушунар ИГ-дихъ галаз женг чуғваз алакъдай гъалда ава. Боевикрин къуватар алай вах-тунда Сириядин къиблепатаз, Иракдин сергъятиз ахмиш хъана.

Идалай вилик Трампа американвияр ИГ-дин винел гъалиб хъан-вайдакай ва чин къушунар Сириядай ахкъудиз эгечнавайдакай малумарнай.

Чин гъазурайди - Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

понедельник, 14 января

РГВК

- 06.45 «Заряжайся!» 6+
 07.00 Время новостей Дагестана. Итоги
 07.40 «Заряжайся!» 6+
 07.50 Мультифильмы 0+
 08.25 «Заряжайся!» 6+
 08.35 Д/с «Секреты бабушкиного сундука» 12+
 09.05 X/ф «Наш милый доктор» 12+
 10.50 «Служа Родине» 16+
 11.15 «Годекан» 12+
 11.40, 12.55 Театральная постановка Владимиросского Академического театра драмы 16+
 12.30 Время новостей Дагестана
 14.05 Д/ф «Гуниб» 12+
 14.30, 16.30 Время новостей Дагестана
 14.55 Д/ф «Дубровский» 12+
 16.55 X/ф «Девушка-джигит»
 18.45, 01.00, 04.50 Передача на табасаранском языке «Мил»

- 19.30 Время новостей Дагестана
 20.00 Время новостей. Махачкала
 20.20 «Экологический вестник» 12+
 20.35 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
 21.35 «Учимся побеждать»
 21.55 «История Дагестана в лицах. Генерал Боронцов» 12+
 22.30 Время новостей Дагестана
 23.00 Время новостей. Махачкала
 23.20 «Глобальная сеть»
 23.50 Д/ф «Будет помнить вся Россия» 1 с. 12+
 00.30 Время новостей Дагестана
 01.35 Т/с «Владыка морей»
 02.40 X/ф «Чайная церемония» 16+
 04.35 «Экологический вестник» 12+
 05.25 X/ф «Девушка-джигит»

ПЕРВЫЙ

- 5.00 Доброе утро. (16+).
 9.00 Новости. (16+).
 9.15 Сегодня 14 января. День начинается.
 9.55 Модный приговор.
 10.55 Жить здорово! (16+).
 12.00 Новости. (16+).
 12.15 Время покажет. (16+).
 15.15 Давай поженимся! (16+).
 16.00 Мужское/Женское. (16+).
 17.00 Время покажет. (16+).
 18.00 Вечерние новости. (16+).
 18.25 Время покажет. (16+).
 18.50 На самом деле. (16+).
 19.50 Пусть говорят. (16+).
 20.00 Время. (16+).
 21.45 Т/с «Султан моего сердца». (16+).
 23.35 Самые. Самые. Са-
 мые. (16+).
 0.35 T/с «Секретарша». (16+).
 2.35 На самом деле. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 На самом деле. (16+).
 3.45 Мужское/Женское.

РОССИЯ 1

- 11:25, 14.25, 17.00, 20.45 **Местное время. Вести-Дагестан**
 17.25 Фестиваль этнической культуры народов Кавказа
 18.15 Акценты. Аналитическая программа с И.Алипупатовым
 5.00 Утро России.
 9.00 Вести.
 9.25 Утро России.
 10.00 Средняя. (16+).
 11.00 Вести.
 11.40 Судьба человека с Б. Корчевниковым. (12+).
 12.50 60 минут. (12+).
 14.00 Вести.
 14.40 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой». (12+).
 17.25 Андрей Малахов. Прямой эфир. (16+).
 18.50 60 минут. (12+).
 20.00 Вести.
 21.00 Т/с «Круговорот». (16+).
 2.35 На самом деле. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 На самом деле. (16+).
 3.20 Судьба человека с Борисом Корчевниковым.

НТВ

- 5.00 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 6.00 Сегодня. (16+).
 6.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 7.00 Сегодня. (16+).
 7.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 8.00 Сегодня. (16+).
 8.05 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
 10.00 Сегодня. (16+).
 11.00 Судьба человека с Б. Корчевниковым. (12+).
 12.50 60 минут. (12+).
 14.00 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
 13.00 Сегодня. (16+).
 13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+).
 14.00 Т/с «Морские дьяволы. Северные рубежи». (16+).
 16.00 Сегодня. (16+).
 16.25 Т/с «Невский». (16+).
 19.00 Сегодня. (16+).
 19.40 Т/с «Паутин». (16+).
 23.50 Сегодня. (16+).
 0.00 Комедия «Этаж». (18+).
 1.35 Т/с «Омут». (16+).
 3.25 Т/с «Шериф». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 6.30 6 кадров. (16+).
 6.50 Удачная покупка. (16+).
 7.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 7.30 6 кадров. (16+).
 7.50 По делам несовершеннолетних. (16+).
 9.55 Давай разведемся!
 10.55 Тест на отцовство.
 11.55 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
 12.45 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 13.55 Мелодрама «Ворожьи». (12+).
 17.00 Естественный отбор.
 17.50 Т/с «Завещание принцессы». (12+).
 19.40 События. (16+).
 20.00 Петровка, 38. (16+).
 20.20 Право голоса. (16+).
 22.35 образ России. (16+).
 23.05 Знак качества. (16+).
 0.00 События. 25-й час. (16+).
 0.35 Прощание. Евгений Примаков. (16+).
 1.25 Д/ф «Лени Рифеншталь. Остаться в Третьем рейхе». (12+).
 6.00 Домашняя кухня. (16+).
 6.25 6 кадров. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

- 5.30 Большое кино. «Полосатый рейс». (12+).
 6.00 Настроение. (16+).
 6.50 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 7.00 6 кадров. (16+).
 7.30 6 кадров. (16+).
 7.50 По делам несовершеннолетних. (16+).
 9.55 Давай разведемся!
 10.55 Тест на отцовство.
 11.55 Т/с «Чисто английское убийство». (12+).
 13.40 Мой герой. Адемидова.
 14.50 Город новостей. (16+).
 15.05 Т/с «Мисс Марпл Агата Кристи». (12+).
 17.00 Естественный отбор.
 17.50 Т/с «Завещание принцессы». (12+).
 19.40 События. (16+).
 20.00 Петровка, 38. (16+).
 20.20 Право голоса. (16+).
 22.35 образ России. (16+).
 23.05 Знак качества. (16+).
 0.00 События. 25-й час. (16+).
 0.35 Прощание. Евгений Примаков. (16+).
 1.25 Д/ф «Лени Рифеншталь. Остаться в Третьем рейхе». (12+).
 6.00 Домашняя кухня. (16+).
 6.25 6 кадров. (16+).

ЗВЕЗДА

- 6.00 Сегодня утром. (16+).
 9.00 Новости дня. (16+).
 9.15 Т/с «Спецотряд «Штурм», 1-4 с. (16+).
 10.00 Военные новости.
 10.05 Т/с «Спецотряд «Штурм», 1-4 с. (16+).
 13.00 Новости дня. (16+).
 13.15 Т/с «Спецотряд «Штурм», 1-4 с. (16+).
 14.00 Военные новости.
 14.05 Т/с «Псевдоним «Альбенц», 1-4 с. (12+).
 18.00 Новости дня. (16+).
 18.40 Д/с «Граница. Особые условия службы».
 19.35 Скрытые угрозы
 20.20 Д/с «Загадки века».
 21.10 Специальный репортаж. (12+).
 21.35 Открытый эфир. (12+).
 23.00 Новости дня. (16+).
 23.15 Между тем с Н. Метлинской. (12+).
 23.45 Т/с «Последний бронепоезд», 1-4 с. (16+).
 4.10 X/ф «Где 042?» (12+).
 5.25 Д/с «Хроника победы».

вторник, 15 января

РГВК

- 06.45 «Заряжайся!» 6+
 07.00, 08.30, 12.30 Время новостей Дагестана
 07.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
 07.55 «Заряжайся!» 6+
 08.05 Мультифильмы 0+
 08.45 «Заряжайся!» 6+
 08.55 Д/с «Марокко глазами гурмана» 16+
 09.25 X/ф «Чайная церемония» 16+
 11.45 «История Дагестана в лицах. Генерал Воронцов» 12+
 12.10 «Учимся побеждать»
 12.55 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
 14.00 «Экологический вестник» 12+
 14.30, 16.30 Время новостей Дагестана
 14.55 X/ф «Морской пост»
 16.55 X/ф «Трактористы»

- 18.45 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
 19.30, 22.30 Время новостей Дагестана
 20.00, 23.00 Время новостей Дагестана
 20.20 «Подробности» 12+
 20.45 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни» 12+
 21.55 Проект «Поколение» Магомед Омаров 12+
 22.30 Время покажет. (16+).
 00.30 Время новостей Дагестана
 01.00 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
 01.35 Т/с «Владыка морей»
 02.40 X/ф «Гибель на вулкане Кракатау» 16+
 04.50 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
 05.25 X/ф «Трактористы»

ПЕРВЫЙ

- 5.00 Доброе утро. (16+).
 9.00 Новости. (16+).
 9.15 Сегодня 15 января. День начинается.
 9.55 Модный приговор.
 10.55 Жить здорово! (16+).
 12.00 Новости. (16+).
 12.15 Время покажет. (16+).
 15.00 Новости. (16+).
 15.15 Давай поженимся! (16+).
 16.00 Мужское/Женское. (16+).
 17.00 Время покажет. (16+).
 18.25 Время покажет. (16+).
 18.50 На самом деле. (16+).
 19.50 Пусть говорят. (16+).
 20.00 Время. (16+).
 21.45 Т/с «Султан моего сердца». (16+).
 23.35 Самые. Самые. Са-
 мые. (16+).
 0.35 T/с «Секретарша». (16+).
 2.35 На самом деле. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 На самом деле. (16+).
 3.40 Мужское/Женское.

РОССИЯ 1

- 11:25, 14.25, 17.00, 20.45 **Местное время. Вести-Дагестан**
 17.45 Диалог на равных
 18.25 Здоровье и жизнь
 5.00 Утро России.
 9.00 Вести.
 9.25 Утро России.
 10.00 Само главное. (12+).
 11.00 Вести.
 11.40 Судьба человека с Борисом Корчевниковым. (12+).
 12.50 60 минут. (12+).
 14.00 Вести.
 14.40 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой». (12+).
 17.25 Андрей Малахов. Прямой эфир. (16+).
 18.50 60 минут. (12+).
 20.00 Вести.
 21.00 Т/с «Круговорот». (16+).
 2.35 На самом деле. (16+).
 3.00 Новости. (16+).
 3.05 На самом деле. (16+).
 3.20 Судьба человека с Борисом Корчевниковым.

НТВ

- 5.00 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 6.00 Сегодня. (16+).
 6.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 7.00 Сегодня. (16+).
 7.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
 8.00 Сегодня. (16+).
 8.05 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
 10.00 Сегодня. (16+).
 10.20 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
 11.40 Судьба человека с Б. Корчевниковым. (12+).
 12.50 60 минут. (12+).
 14.00 Вести.
 14.40 Т/с «Морские дьяволы. Северные рубежи». (16+).
 16.00 Сегодня. (16+).
 16.25 Т/с «Невский». (16+).
 19.00 Сегодня. (16+).
 19.40 Т/с «Паутин». (16+).
 23.50 Сегодня. (16+).
 0.00 Т/с «Этаж». (18+).
 1.35 Т/с «Омут». (16+).
 3.25 Т/с «Шериф». (16+).

ДОМАШНИЙ

- 6.30 6 кадров. (16+).
 6.50 Удачная покупка. (16+).
 7.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 7.30 6 кадров. (16+).
 7.50 По делам несовершеннолетних. (16+).
 9.55 Давай разведемся!
 10.35 Тест на отцовство.
 11.35 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
 12.35 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
 13.35 Мелодрама «Любовь как несчастный случай». (16+).
 18.00 6 кадров. (16+).
 19.00 Мелодрама «Катино счастье». (16+).
 22.50 Т/с «Женский доктор 2» (16+).
 23.55 6 кадров. (16+).
 0.00 События. 25-й час.
 0.35 Удар властю. Уличная демократия. (16+).
 1.25 Вс правда. (16+).
 2.00 Т/с «Мисс Марпл Агата Кристи». (12+).

ТВ-ЦЕНТР

- 6.00 Настроение. (16+).
 6.00 Доктор И... (16+).
 8.30 X/ф «Барышня-крестьянка» (16+).
 10.45 Д/ф «Елена Софронова. В поисках любви». (16+).
 11.30, 14.30 События.
 11.50 Т/с «Чисто английское убийство». (12+).
 13.40 Мой герой. Алексей Маклаков. (12+).
 14.50 Город новостей. (16+).
 15.05 Т/с «Мисс Марпл Агата Кристи». (12+).
 17.00 Естественный отбор.
 17.50 Т/с «Завещание принцессы». (12+).
 19.40 События. (16+).
 20.00 Петровка, 38. (16+).
 20.20 Право голоса. (16+).
 22.00 События. (16+).
 22.35 Линия защиты. (16+).
 23.05 90-е. Кремлевские жены. (16+).
 0.00 События. 25-й час.
 0.35 Д/ф «Милионы Ванги». (16+).
 1.25 Д/ф «Марлен Дитрих. Возвращение невозможного». (12+).
 5.30 Домашняя кухня. (16+).

ЗВЕЗДА

ПЯТНИЦА, 18 ЯНВАРЯ**РГВК**

06.45 «Заряжайся» 6+
07.00-08.30, 12.30 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Годами глагали заманы» 12+
07.55 «Заряжайся» 6+
08.05 Мультифильм 0+
08.45 «Заряжайся» 6+
08.55 Д/с «Марокко глазами гурмана» 16+
09.25 Х/ф «Воздух Парик»
11.25 «Пятничная проповедь» Прямая трансляция с центральной Джума-мечети
11.55 «Алерия искусства»
12.55 «Агросектор» 12+
13.25 Д/ф «Корни и ветви. Кала-Корейш» 12+
13.35 «Память поколений» Магомед Гаджиев 12+
14.30, 16.30 Время новостей Дагестана

14.55 Х/ф «Дни летные» 12+
16.55 Х/ф «Очарован тобой» 12+
18.30 Обзор газеты «Дагестанская правда» 12+
18.45, 01.00, 04.55 Передача на кумыкском языке
19.30, 22.30 Время новостей Дагестана
20.00, 23.00 Время новостей Махачкалы
20.20 «Подробности» 12+
20.50 Д/ф «Непогасшая звезда. Омарла Батырай» 12+
21.45 «Блиц-опрос» со звездами 12+
21.55 «Годекан» 12+
23.20 Д/ф «Севастопольские рассказы» 4 с. 12+
00.30 Время новостей Дагестана
01.35 Т/с «Владыка морей»
02.40 Х/ф «Банда гриффонов»
05.30 Х/ф «Очарован тобой» 12+

ПЕРВЫЙ

5.00 Доброе утро. (16+).
9.00 Новости. (16+).
9.15 Сегодня 18 января. День начинается.
9.55 Модный приговор.
10.55 Жить здорово! (16+).
12.00 Новости. (16+).
12.15 Время показет. (16+).
15.00 Новости. (16+).
15.15 Давай поженимся! (16+).
16.00 Мужское/Женское. (16+).
17.00 Время показет. (16+).
18.00 Вечерние новости. (16+).
18.25 Время показет. (16+).
18.50 Человек и закон. (16+).
19.55 Лентигра «Поле чудес». (16+).
21.00 Время. (16+).
21.30 Х/ф «Несокрушимый». (16+).
23.20 Х/ф «Свет в океане». (16+).
1.50 Х/ф «И Бог создал женщины». (12+).
3.45 Модный приговор.
4.40 Мужское/Женское.

РОССИЯ 1

11:25, 14.25, 17.00, 20.45 **Местное время. Вести-Дагестан**
17.25 **Мир вашему дому**
17.45 **Дагестан спортивный**
18.05 **Горянки из Ашильта**
18.25 **Док. фильм**
5.00 Утро России.
9.00, 11.00, 14.00 **Вести.**
9.25 Утро России.
9.55 О самом главном. (12+).
11.40 Судьба человека с Борчевниковым.
12.50 60 минут. (12+).
14.40 Т/с «Тайны госпожи Кирсановой». (12+).
17.25 Андрей Малахов. Прямой эфир. (16+).
18.50 60 минут. (12+).
20.00 **Вести.**
21.00T «Круговорот». (12+).
23.30 Выход в люди. (12+).
0.50 Х/ф «Снег растает в сентябре». (12+).
1.35 Х/ф «Очакарик». (16+).
3.25 Т/с «Шериф». (16+).

НТВ

5.00 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
6.00 Сегодня. (16+).
6.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
7.00 Сегодня. (16+).
7.05 Т/с «Преступление будет раскрыто». (16+).
8.00 Сегодня. (16+).
8.05 Т/с «Мухтар. Новый след». (16+).
10.00 Сегодня. (16+).
10.20 Т/с «Морские дьяволы». (16+).
13.00 Сегодня. (16+).
13.25 Чрезвычайное происшествие. Обзор. (16+).
14.00 Т/с «Морские дьяволы. Северные рубежи». (16+).
16.00 Сегодня. (16+).
16.25 Т/с «Невский». (16+).
19.00 Сегодня. (16+).
19.40 Т/с «Паутина». (16+).
23.45 Х/ф «Во веки вечные». (16+).
0.50 Х/ф «Снег растает в сентябре». (12+).
1.35 Х/ф «Очакарик». (16+).
3.25 Т/с «Шериф». (16+).

ДОМАШНИЙ

6.30 6 кадров. (16+).
6.50 Удачная покупка. (16+).
7.00 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
7.30 6 кадров. (16+).
7.50 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.55 Другой разведом! (16+).
10.55 Тест от отцовства.
11.55 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
12.55 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
14.05 Мелодрама «Поцелуй судьбы». (16+).
18.00 6 кадров. (16+).
19.00 Мелодрама «Медовая любовь». (16+).
22.55 Т/с «Женский доктор 2»
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Х/ф «Чудеса в Решетовке». (16+).
2.25 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
2.55 Д/ф «Реальная мистика». (16+).
3.40 Тест от отцовства. (16+).
4.40 Обложка. Звездные хоромы. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение. (16+).
8.05 Большое кино. «Место встречи изменить нельзя». (12+).
8.40 Х/ф «Виолетта из Атамановки». (12+).
11.30 События. (16+).
11.50 Х/ф «Виолетта из Атамановки». (12+).
13.00 Новости дня. (16+).
13.15 Т/с «Красные горы», 1-4 с. (16+).
14.00 Военные новости. (16+).
14.05 Т/с «Красные горы», 5-12 с. (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.40 Т/с «Красные горы», 5-12 с. (16+).
22.30 Х/ф «Приступить к ликвидации».
23.00 Новости дня. (16+).
23.15 Х/ф «Приступить к ликвидации».
1.25 Х/ф «Подвиг Одессы».
4.10 Х/ф «Наградить (посмертно)». (12+).
5.40 Х/ф «Как Иванушка-дурочок за чудом ходил».

ЗВЕЗДА

9.00 Новости дня. (16+).
9.30 Т/с «Красные горы», 1-4 с. (16+).
10.00 Военные новости. (16+).
10.05 Т/с «Красные горы», 1-4 с. (16+).
13.00 Новости дня. (16+).
13.15 Т/с «Красные горы», 1-4 с. (16+).
14.00 Военные новости. (16+).
14.05 Т/с «Красные горы», 5-12 с. (16+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.40 Т/с «Красные горы», 5-12 с. (16+).
22.30 Х/ф «Приступить к ликвидации».
23.00 Новости дня. (16+).
23.15 Х/ф «Приступить к ликвидации».
1.25 Х/ф «Подвиг Одессы».
4.10 Х/ф «Наградить (посмертно)». (12+).
5.40 Х/ф «Как Иванушка-дурочок за чудом ходил».

суббота, 19 января**РГВК**

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» 12+
07.55 Мультифильм 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.55 Х/ф «Свинярка и пастух» 12+
10.30 Д/ф «Непогасшая звезда. Омарла Батырай» 12+
11.20 «Мой малыш» 12+
11.50 «Блиц-опрос» со звездами 12+
12.05 «Подробности» 12+
12.30 Творческий вечер Таира Курчакова 12+
15.40 «Годекан» 12+
16.05 Мультифильм 0+
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Дагестанское кино. Х/ф «Так рождается песня» 12+

18.45, 01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» 12+
19.30, 22.30 Время новостей Дагестана
20.00 Проект «Мы народ российский. Дагестан многонациональный»
20.50 «Первая студия» 16+
21.40 Концерт «Музыкальный майдан» 12+
23.00 Х/ф «Веселая хроника опасного путешествия» 12+
00.30 Время новостей Дагестана
01.35 «Мой малыш» 12+
02.05 Х/ф «Ромео и Джульетта» 16+
04.15 «Первая студия» 16+
04.55 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» 12+
05.30 Дагестанское кино. Х/ф «Так рождается песня» 12+

ПЕРВЫЙ

5.30 Контрольная закупка.
6.00 Новости. (16+).
6.10 Комедия «Трембита».
7.55 Играй, гармонь любимиая! (12+).
8.45 М/с «Смешарики».
9.00 Умницы и умники. (12+).
9.45 Слово пастыря.
10.00 Новости. (16+).
10.15 Х/ф «Полосатый рейс» (12+).
12.00 Новости. (16+).
12.15 Юбилейо В. Ланового.
13.20 Х/ф «Другого такого нет!»
15.00 Юбилейо В. Ланового.
15.50 Х/ф «Офицеры».
17.40 Концерт, посвященный фильму «Офицеры».
19.30 Сегодня вечером.
21.00 Время. (16+).
21.20 «Терапия» 16+
23.00 Концерт «Мистер Штайн идет в онлайн».
0.55 Х/ф «Большой переполох в маленьком Китае»
2.45 Модный приговор.
3.40 Мужское/Женское.
4.30 Давай поженимся!

РОССИЯ 1

5.00 Утро России. Суббота.
8.40 Местное время. Суббота. (12+).
9.20 Пятеро на одного.
10.10 Сто к одному.
11.00 Вести.
11.10 Вести. Местное время.
11.30 Далекие близкие с Б. Корчевниковым. (12+).
13.10 Х/ф «Дочки-матчики».
14.10 Х/ф «Дочки-матчики».
15.30 Привет, Андрей! (12+).
20.00 Вести в субботу.
20.45 Х/ф «Радуга жизни».
0.45 Х/ф «Цена измены».
2.45 Давай поженимся.

НТВ

5.00 Д/ф «Остаться людьми».
6.10 Детектив «Петровка, 38».
8.00, 10.00 Сегодня. (16+).
8.20 Зарядись удачей! (12+).
9.25 Готовим с Алексеем Зиминим.
10.20 Главная дорога. (16+).
11.00 Еда живая и мертвая.
12.00 Квартирный вопрос.
13.05 НашПотребНадзор.
14.05 Поедем, поедим!
15.00 Брайн ринг. (12+).
16.00 Сегодня. (16+).
16.20 Следствие вели. (16+).
18.00 Х/ф «Чтобы увидеть радугу, нужно пережить дождь». (16+).
19.00 Сегодня. (16+).
19.20 Х/ф «Чтобы увидеть радугу, нужно пережить дождь». (16+).
23.00 Д/с «Маленькие мамы».
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Мелодрама «Адель».
1.25 Д/с «Маленькие мамы».
2.30 Д/с «Астрология. Тайные знаки».
4.05 Д/с «Гадаю-ворожу».
22.15 Боевик «Правила механика замков». (16+).
0.20 Каиртания НТВ у Маргалиса. Е. Ваенга. (16+).
1.25 Д/ф «Ленин. Красный император», 1 и 2 с.
2.55 Т/с «Шериф». (16+).
3.25 Выход в люди. (12+).

ДОМАШНИЙ

6.30 6 кадров. (16+).
6.50 Мелодрама «От тюрьмы и от сумы...» (Россия - Украина). (16+).
7.10 Детектив «Осторожно, бабушка!» (12+).
7.50 Православная энциклопедия. (6+).
8.20 Мелодрама «Любка». (12+).
10.15 Мелодрама «Даша». (Украина). (16+).
11.15 Мелодрама «Даша». (Украина). (16+).
12.00 Православная энциклопедия. (6+).
13.00 События. (16+).
13.45 Д/ф «Сердце женщины». (12+).
14.00 Мелодрама «Адель». (16+).
15.00 Х/ф «Зеркало любви». (12+).
16.00 События. (16+).
16.20 Д/с «Маленькие мамы».
17.00 Х/ф «Отец счастливых сердец». (12+).
21.00 Постскриптум. (16+).
22.10 Право знаний. (16+).
23.40 События. (16+).
3.05 90-е. Кремлевские женщины. (16+).
5.40</b

Цийи йисан муштулухар Лайихлу пай кутунай

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Сулейман - Стальский райондин Кварчагъыр хуре кардик квай 1-нумрадин ДЮСШ - да боксдин секциядин тренер - муаллим, Россиядин спортдин мастервиле кандидат Альберт МЕЖИДОВ



"Лезги газет" келзавайбуруз фадлай таниш кас я. Адан гъилик тербия къачузвой хейлин боксёрри райондин, республика-

дин, ЮФО-дин ва Вириорсиядин турнира къазанмишавай агалкунрикай чна газетдин чириз мукъвал-мукъвал хабарар гузва. Икъл, тренердин гъилик тербия, вердишишвилер къачур ва исятдани къачузвой боксёррикай 50 - дакай (республикадилай къеце - 20, республикадан - 30) республикадин ва ЮФО - дин акъажунрин чемпионар ва призёрап хъана.

А. Межидова 2001-йисалай инихъ Кварчагъыр 1-нумрадин ДЮСШ-да зегъмет чугвазва.

Республикада физический культура ва спорт вилик тухуник лайихлу пай кутунай, яргъал йисара гъакъисагъивелди зегъмет чугунай ва агалкунар къазанмишнай ам райондин къиле авай ксарин, республикадин физический культурадин ва спортдин министрдин патай гъурметдин грамотайриз лайихлу хъана.

Цийи йисан вилик квай ийкъара чав са шад хабар мад агақына: Россиядин спортдин министр Павел Колобкован күл алаз Альберт Межидоваз Россиядин Федерацияда физический культурадин ва спортдин хел вилик тухуник еке пай кутунай чухсагъулдин чар хтанва. Чна адаш шабағы мубаракзва.

Дагъустандиз мутъман жеда

Алукънавай йисан апрелдиз Олимпиададин къве къуѓунрин гъалибчи Елена ИСИНБАЕВА чи республикадиз мутъман жеда. Вичихъ Дагъуларин улквиден дувулаар авай машгъур спортсменкади "Каждый ребёнок достоин пьедестала" лишандик кваз алай йисан апрелдин ваца Махачкъалада, Дагъустандиз волейболдин центрада, къиле фидай республикадин акъажунра иштиракда.

Спортдин и журедин мярекатар Россиядин мад 5 регионда - Ставропольский

крайда, Волгоградский, Воронежский, Саратовский, Белгородский областя къиле тухун пландик ква. Абурун къилин тешкилатчи Елена Исинбаева я.

Спортдин акъажунра, умумурда четин уламрал ацалта, яшайишнин рекъя къумекар гудай централра тербия къачузвой аялрин командадири иштиракда. Мярекатдин макъсад умумурда четинвилер гъалтнавай аялпиз къумек гүнүкай, масадалай аслу тушиз яшамиш жез чирункай, жувахъ инанмишвал хакжункай ибарат я.

Сократ Гъажиеван тъварунихъ галай турнир

Куругъли Къалажухви

И ийкъара Докъузпара райондин Цийи Къаракура хуруын ДЮСШ-да, Афганистанда интернациональный буржи тама-мардайла игитвилелди телефон хъайи усугъчайви, Яру Гъед ордендин сагыб Сократ Гъажиевич Гъажиев рикъел хуниз талукъарна, волейболдай райондин уртак турнир къиле фена.

СЛАВА СПОРТСМЕНАМ



Турнирда Докъузпара, Ахцегъява Рутул райондай 2001-йисуз дидедиз хъайи ва адайланы жеъиль волейболистрикай ибарат ругуд командади иштиракна.

Акъажунрив эгечдади вилик Докъузпара райондин къилин заместитель Салигъ Гъажимурадова, райондин спортдин, жеъильрин сиясатдин ва туризмдин

отделдин начальник Агъашериф Агъашерино娃 спортсменрихъ турнирда агалкунар хъана къанзаявай алхизшавай келимаяр лагъана, Цийи йис мубаракна.

Жегъил волейболистар акъажунриз хъсандиз гъазур хъанвай. Турнирда Рутул райондин командади - 1, Докъузпараадин командади - 2, ахцегъвийрин командади - 3-чакар къуна. Гъалибчириз кубокар, медалар, пишкешар ва пулдин премияр гана.

Сократ Гъажиеван къамат рикъел хуниз талукъарнавай турнир Докъузпараада гъэр йисуз къиле тухузва. Акъажунрин эхирдай Агъашериф Агъашерино娃 иштиракчириз, мутъманриз, гъакъни районда спорт вилик тухуник чипин къетлен пай кутзвай Гъажиеврин хизандизни чухсагъул малумарна.

Лезги хъурер Къехульлар

Сократ МУСТАФИН

Ахцегъява райондик акатзавай Къехульларин хуръ Самур ваңун чапла пата, 1800 метрдин гъульелай вине, районцентрадилай 22 км-дин, Хуръуригъилай 6 км-дин яргъа экля хъана. Хуръури къаныкай Къехульларин тъвар алай гъвчели ваң авахъзва. Къехульлар гадарнавай хъурерин сиягъда ава. Амма адал чан алама. Цуругъирин маддарри чуураар чипин хийирдиз ишлемишава.

Хуръ мус ва ни арадал гъанатла, садазни дым-дум-дүз чизвач. Яшшу инсанри лугъузтайвал, адан 1000 йисалай тъимил туш.

Дегъзаманайра Къехульлар садалайни аспу тушир жемят, абурун къилин пеше мадар-хипер хүн тир. 1813-йисуз и хуръ, вири Дагъустан хъиз, Россиядин империядик акатна, умумур са къадар дегиши хъана. Виликрайни и хуръ савадлу инсанралди машгъур хъайди я. Умар лугъудай касди Гуржистанда, Түркияда чирвилер къачуна, ам гъаҳдал фена. Хуръузд хтайлар, имамвал авуна. Ихътин инсанар ахпа мадни хъана-Нурали, Музафер, Магъамад.

Хуръе пуд чехи тухум - Магъумудар, Тваркар ва Цуураг, абурузни чипин чилер, регъвер, булахар авай.

Къехулья тъвар-ван авай сенятикаар, чатун устъларар Ширин, Исмаил, къелечи Агъмед, уста Идрис ва меб. яшамиш хъана.



Стхаяр тир Гулеметани Мирзэмета Агъаша шегъерда мискин эцигна, гъурмет къазанмишна. Хуръузд хтайлар, абурун чипин харжидалди жумъя-мискин эцигна. И мискиндик гъч са михни квачиз түккүрнавай зурба варар кутуна.

Хуръелай яргъа тушиз, Чагар дагъда, хъумурдин (майишатда ишлемишдай чеб) къаттар ава. Адакай дишегълийри хъичер, кураг, квагар, чепекар, гичинар ва майишатда ишлемишдай маса шейэр ийидай. Са риваятда лугъузтайвал, душманриз киче хун патал чакадин агъалийри хъумурдикай яракъ-туп түккүрнадай.

Къехульларин дишегълийр гамар храдай зурба устъларни тир. Абурун якъни гъультар, бегълеяр, шалварар, перемар ва маса шейэрнин храдай.

Советрин гъкум хуръунийри артух ашкы авачиз къабулнай, амма чара авачир, сатыкъи ятлани яшамиш хъана къанзаявай. Къехульвийри лацу генерал Деникин акси гъерекатда иштиракна. Абурун командир Манаф Ашураллиев пишкешдиз лайихлу хъана.

1932-йисуз хуръе, сифте яз дидед чалал школа, чеъхибурузни ликбэз ачуна.

1935-йисуз хуръе колхоз тешкилна, акси ксар ре прессийрик кутуна, масанриз чукурна.

Ватандин Чехи дяведин йисара фашистрин Германиядап гъалибвал къазанмишник къехульвийрини лайихлу пай кутуна. И гъвечи хуръий дяведиз 51 кас фена. Са пай хтанач, женгера телефон хъана. Хуръунийри фронтдиз еке къумекар (Фезлиев Керима - 50, Букаров Вагъаба - 30, Назиров Айваза - 20, Гъусейнов Азизагъади 20 агъзур манат пулар) гана.

1957-йисуз Къехульлиз экв, радио, телефон атана, умумур лап дегиши хъана. Хуръе колхоздин таъватралди конторар, клуб, библиотека, медпункт эцигна. Къехульларин Димитрован (богларин революционер) тъварунихъ галай колхоз девлетлуди тир. Иниз 1961-йисуз машиндин рехъ түккүрнада, халъкъиз бегъем регъят хъана. Вири крат хъсандиз къиле физвай, амма гъукматдат дагълух хъурер арандиз къучарунин къарап акъудна.

1963-йисуз мублагъ Къехульлар Мегърамдхурууын райондин Гилийрин хуръунын мулкарад, къвалер эцигдай чилер гана, къучарна. Къехульлай 75 къваликай Гилидал анжак 40 хизан күч хъана, амайбур инизианриз чикана, хуръе хараплайриз элкъвена. Алай вахтунда Гилийрал къехульвийрин 115 хизан яшамиш жезва.

Советрин девирда Къехульлар бегъем виликди фенай. Хейлин къехульвийрикай гъукматдин къуллугъчияр, алимар, милициядин работникар, хуръуны майишатдин

къвенквичияр, муаллимар, спортсменар хкатна. Къехульлай акъатай машгъур касарин жергедай яз, Манаф Ашураллиев, Юсуф Къурбанов, Шагъбула Селимов, Дагълар Абдулаеван, Абдуслелим ва Абдулгъалим Абдулгъалимоврин, Гъуль Мукаиловадин ва газа масабурун тъварар къяз жеда.

2013-йисуз, Селимов Рамазан къиле аваз, хуръел чан хун патал инициативный комитет тешкилна. Чагар-цагар түккүрнада, гъукматдин чеъхибурул агакъарна. Жуван таъватралди машиндин рехъ гъунгуна хтуна. Хуръунын югъ къейдна. Машгъур шаир Дагълар Абдулаеван юбилей къиле тухвана. Хуръуны журналист Ханжан Къурбанова РГБК-диз төлөочерк гъазурна. Гилидални Чуругъа хъурерин сходар тухвана. Хуръунын школа түккүрнада, хъувуна. Са къвални эцигна ва икъл мад хейлин къвалахар авуна. Гъукматдат са къумекни тагай комитетди вичин къвалан зайифарна. Белки, хъсан вахтар хъведатла лугъуз, кимерал веревирдер ийиз, умумур акъудазва.

Гъукматдат дагъвияр аранзиз авудун гъалат хъайди хиве къуна, "Дагъларлар чан хун" программа къабулнава. Белки, Къехульвийни адакай хийир жен. Гъина яшамиш жез хъайтлани, инсанрин риклерай багъри ерияр садрани акъатдайди туш!

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информатизациядиин, алакъадин ва массовый коммуникацийрин министерство
367018, Махачкъала,
Насрутдинов пр., 1 "а"

КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГИМОВ
Тел/Fax. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
М. А. АГЫМЕДОВ
65-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
65-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ
65-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА
65-00-58

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62
КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Н. ВЕЛИБЕГОВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Н. ИБРАГИМОВ

Газет йиса 52 сеферда акъатзана
Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовый коммуникацийрин хиле гузъчывал авунин рекъяй Федеральный къултугъдин Дагъустан Республикада авай Управлениди 2016-йисан 12-декабрдиз регистрация авуна.

Регистрациядин нумра ПИ ТУ 05-00358
Макъалаяр редакцияди тукъыр хъйизва.
Макъалайиз рецензия гузувач ва абур элкъевна вахкувач. Редакциядин макъалайиз авторин фикирар сад тахъун мумкин я.

РЕДАКЦИЯДИН ВА
ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкъала, Насрутдинов
проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249

Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз ваххана - 17.30

Газет "Издательство" "Лотос"
ОО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан къуче, б.

Тираж 7516

Газет - И лишандик квай материалар
гъакъидих чапзавайбүр я.

Газет - Икъван яшар хъянвайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 4060181010000100001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Мубаракрай!

Дербентда яшамиш жезвай цилингви,
Дагъустан Республикадин лайихлу энергетик
Шабан Рамазанович ЯРАЛИЕВАЗ:

Хева я халис экъунин.
Пак михъивал якъиниз,
Йисар фенва, къатар жесэ,
Рубъ ухшар я ракъиниз!
Гаф авач ви мердвализ,
Тадж са гъвел дерт виллик.
Агакъда гъар инсандин,
Кутаз адан эрк виллик!
Яшамишрай ви нур, хва!
Цалингви яз машгъур хва!

ВИ 70 ЙИСАН ЮБИЛЕЙ
ТЕБРИКЗАВАЙ СТХАЯР,
ВАХАР, МУКВА-КЫЛИЯР,
БАГЪРИЯР.



Мариатдин къанунралди “Лезги баде”

Азедин ЭСЕТОВ

Чи меркез саки къиляй-къилиз шеъердин төвъерда кутунвай хуверерикай-поселокрикай ибарат хъанва. Чун исята 5-поселокда яшамиш жезва. Кайвани чи патарив гвай къван тукъвенрин иесийрихъ галаз таниш хъанва. Са бязибурухъ галаз дуствилин, гъурметдин алакъаярни арадал атанва. Вирибуруз вири чизва...

Садра кайвани, вичелай алакъазмайла, къани-такъан къаҷуз, патав гвай тукъендиз фенвай, ана иесидин гадади алверзайвай. Гъахъ-гысад хъийидайла, жегъил какъхна, 50 манатдин пул тимил къачуна. Тукъендиц атанвай муштери педагогвилин университетда математикадин муаллим тир. Адаз гъасята гада гъаллати хъанвайди акуна. Алверчидив заттарин къимет мад сеферда гъисаб хъийиз туна, адав дузы къадар пул вугана. "Сынок, будь внимательным, не работай во вред ни себе, ни покупателям", - тапшумишина, сагърай лагъана, атанвай яшшу баде хъфена...

Са гъафтини арадай фенач, патарив гвай тукъенрин иесийриз и кысадикай ван хъана. И яшшу, гъвечи буйдин дишегъли къуншидал гзафбуруз чизвай. Иллаки аяприн патай гзаф гъуьрметавай.

Са түчил хъвер

Италияда са еке супермаркетда, бриллиант чуынхна, ам гваз катдайла, угъри, гъиле-гъиль аваз, къуна. Уголовный дело къарагъарна. Силис тухун кар чидай пешкаррал тапшумишина. Угъри адеддин угъри туш. Килигайтла, цегв! Ада вичелай са шумуд сеферда залан, багъя шей тукъендин чилелай тлүз а саяъда зарбдиз галчъурздавай хъи, вил агаек тийдайлал. Цегв-угъри зиндандиз вегъенча. Багъа къашар - алмасар авай чка гила, цекревай физ тежедайвал, вижевайдаказ къевирнавалда.

Къве къунши хурунвай агъалияр, гъарда чеб гзаф ақбуллубур я лугъуз, гъульжетра аваз

Вучиз лагъайтла, чивай задача-яр пъялиз тахъунни абур, гагъ-гагъ абурун дидеярни, и муаллимдин патав къевзвай.

Аялри чипин арада адаз са ви-жевай лакъабни ганвай: "Лезги баде". Гъвечи дустар, баде тукъендей сумкяр, пакетар гваз эх-къечиз акурвалди, чукурна адан вилликъедвай, вахчуна гвай "пар", къвализ къван реъе хутадай.

Эхиримжи вахтара "Лезги баде" тукъенрин рекъера ахк-вазмачир. Къвачер тлазва, гъвечи дустари адад къил чуғаз-вай дуьшушарни кими тушири...

Са къадар вахтар алатайла, гъикъан ацуқъда къвале, рикъни алладарун хъй лагъана, яваш-явш патав гвай тукъенриз ре-къе пътна ам.

И чавуз, вичин вад йиса авай рушни гваз, чиниз хтул Феридатин къимет мад сеферда гъисаб хъийиз туна, адав дузы къадар пул вугана. "Сынок, будь внимательным, не работай во вред ни себе, ни покупателям", - тапшумишина, сагърай лагъана: - Я пул къачуна, я "паяр" гвазич, зун абуру аххъайнач...

Пул руша, Элнарочкади, тадиз баде таъкимарна: "Баде, вун мукъвал-мукъвал тукъенриз аллад. Аквазвани, абуру ваз пулсуз гъихътин пишкешар авунватла..."

Газет йисар я. Сад садал гъалтай дуьшушара датланна зарафатар ийиз, паркутат гъалчиз жеда.

Гъа икъ, са сеферда са вини хурунви агъа хурурз атайла, ам шалманар алцумзавай чадал расалмиш жеда.

- Къуне гила вучзавайди я? - Мад тажкувиледи хабар къада.

- Ваз аквазвачи къван, чилел алай шалмандин ярғывал алцумзавайди я ман.

Ахпа мугъмандиз аквада хъи, абуру шалман тикъдаказ акъвазарна.

- Къуне гила вучзавайди я? - Мад тажкувиледи хабар къада.

- Гила къакъанвал алцумзавайди я.

Бини хурунви кап-капа ягъиз, хурурз башламишайла, ахпа къатланна агъа хурунвайри шалмандин ярғывални къакъанвал сад тирди.

Алава

"Лезги газетдин" алай йисан 1-нумрада "Лезги литературадин 2019-йисан календарь" ганва. Ана шаир Гульалиев Эйвазан твэр ахъа хъанва. Ам 1969-йисан 16-июльдиз дидедиз хъана, ци адан 50 йис тамам жезва.

Камал. Менфят. Ибret

Лезги мягъкем ибарајар

"Илимдин гүзгүйна гъатайди камалдин агакъда".

Ялzugъ ЭМИН

"Са бязибур кабинетри, столри
Дегишарда құптал вегъель гъалар хъиз".

Сажидин САИДГЬАСАНОВ

"Гаф лагъайла, атЦуза чи виликай,
Амач элле гъахъни дуван дүнъяды".

Кесиб АБДУЛАГЪ

"Инсан хуухъ вун, къан жемир затI авачир,
Вичихъ ви ял, ви кардин хатI галачир".

Куыре МЕЛИК

"Лайихлувал чиран патал инсанди
Фенвай рекъиз, гъар са гелез килигда".

Шагъ-Эмир МУРАДОВ

"Камалду гаф къада халкъди къадакъ хъиз".

Мердали ЖАЛИЛОВ

"Намердивай гъахъ къан жемир, тухуда вав гумайдини".

Бажиханум ИСАЕВА

"ХъвазвачIани вазни пиян
Лугъудай заман атана".

Нариман КЪАРИБОВ

"Мураддин вилик дагъларни агъуз жеда".

Забит РИЗВАНОВ

"Гуърчег цуъквер цацар алай кул-кусдини акъудда".

Агъед АГЪАЕВ

"Намус шей туши къаҷуз жедай кирида".

Омар ГҮҮСЕЙНОВ

"Чехирдикай жедач дарман - гъалатI ахъаймир,
Къведа мадни четин заман - къуват ахъаймир".

Абдуслем ИСМАИЛОВ

"Гуъзел, регъимлу крат гъамиша гъалиб жеда".

Якъуб ЯРАЛИЕВ

"Гъай-гъайдал къватI авур гъарамар, вай-вайдал къақъ-атда".

Къяяс МЕЖИДОВ

"Шишират инсандин руъгъ ишигълу ийидай хъсан машгъу-лат я".

Исихан КЪАДИМОВ

КъватIайди - К.КъАЛАЖУХВИ

Сканворд

Туъкъурайди - Куругъли КъАЛАЖУХВИ

